

№ 155 (20418) 2013-рэ илъэс МЭФЭКУ ШЫШЪХЬЭІУМ и 22-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Илъэсэу тызыхэтым иапэрэ мэзих республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышІыгъэхэр зэхэсыгъом щызэфахьысыжьыгъэх, псэупІэкоммунальнэ хъызмэтыр бжыхьэ-кіымэфэ уахътэхэм, еджапіэхэр къэкіорэ илъэсыкіэ еджэгъум зэрафэхьазырхэм тегущыІагьэх. ЗэшІохыгьэхэм, хэхъоныгъэхэм, анахьэу щыкlагъэхэм, тапэкІэ анаІэ зытырагъэтын фаехэм нахь къащыуцу-

къащыуцугъэх

Тыгъуасэ АР-м иминистрэхэм я Кабинет игъэкІотыгъэ зэхэсыгъо иІагъ. Ар зэрищагъ AP-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан.

гьэх. АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкіэ ыкіи сатыумкіэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмудэ игущыІэ къызэрэщыхигъэщыгъэмкІэ, лъэныкъо пэпчъ пІоми хъунэу хэхъоныгъэу ышІыщтыгъэхэм къащыкІагъ, пчъагъэхэмкІэ ар къыушыхьатыжьыгъ. ХъызмэтшІапІэхэм -еІк дехфвахашефев уапвахашу хэу япроизводствэ къеlыхыгъ е къыдагъэкІэу ІуагъэкІырэр нахь макІэ хъугъэ. ГущыІэм пае, мэкъумэщ хъызмэтыр зыпштэкІэ, былымхэм яхъун хэпшІыкІзу къыщыкІагьзу къы-Іуагъ. НэмыкІ лъэныкъохэм ащылажьэхэу, бюджетым хэхъоныгъэхэр мымакІэу езыгъэшІыщтыгъэ предприятие инэу итхэм янахьыбэм яІофхэм язытет уигъэрэзэнэу щытэп. Доклад ужым промышленнэ производствэм и юфхэр на-

хьышІу шІыгъэнхэм, мэкъумэщ еІи дехестиносхех митемкисх хъуным афэшІ анахьэу Іоф зыдашІэн фаехэм атегущыІагьэх. АР-м и Ліышъхьэ, экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ министрэм, муниципальнэ образованиехэу хэхъоныгъэхэм къащызыгъэкlагъэхэм япащэхэм упчІэхэр афигъэзагъэх, джэуапхэм зэрамыгъэразэрэри къаријуагъ.

— Нэбгырэ пэпчъ ипшъэрылъхэм ягъэцэкІэн пстэчмэ апшъэ зэримышІырэу, ІофшІэныр зэрэ Іэпэдэлэлэу, пшъэдэкІыжь зыми зэримыхырэр ары ащ фэдэ пчъагъэхэм такъызы*к Іафэк Іуагъэр*, — къы Іуагъ ащ пхъашэу. — Ушъхьагъухэм уалъымыхъоу, нэмык горэ бгъэмысэу Іапэ фэмышІэу, непэ шІыкІэу бгъэфедэрэм ишІуагъэ къэмык Іорэмэ, нэмык Іэу федэ къэзыхьыщтым икъыхэхын юф дапшІэмэ, хэхъоныгъэ үиІэщт. Шъо мышІагъэу щы Іэм зимысагъэ хэлъыр ары шъузылъыхъурэр нахь, блэшъутІупщыгъэм шъулъыплъэжьырэп.

Мэкъумэщ хъызмэтым ылъэныкъокІэ, анахьэу былымхъуным къыщыкІэным ушъхьагъоу фэхъугъэмкІэ мы лъэныкъомкІэ министрэм еупчІыгъ. АР-м и Премьер-министрэ иеплъыкІэ къыриютыкнызэ, мэкъумэщ хъызмэтым фэгъэхьыгъэ программэ зэфэшъхьафэу щыІэхэм япхырыщын нахь чанэу ыуж итыгъэхэмэ, ащ фэдиз щыкlагъэ зэрэщымыІэщтгьагьэр пхъашэу къыхигъэщыгъ. Джащ фэдэу Іоныгъо мазэм Шъачэ щыкіощт инвестиционнэ форумым изыфэгъэхьазырын муниципальнэ образованиехэм нахь чанэу Іоф дашІэнэу, зызэрэфагьэхьазырыгъэм ежь ышъхьэкІэ щагъэгьозэнэу ахэм япащэхэм афигъэпытагъ.

ПсэупІэ-коммунальнэ хъызмэтыр бжыхьэ-кІымэфэ уахътэхэм зэрафэхьазырым зытегущыІэхэми щыкІагъэхэр ары нахьыбэу къызщыуцугъэхэр. Анахь шъхьа ву мы лъэныкъомкІэ къыхагъэшыгъэр псэупІэкоммунальнэ хъызмэтым епхыгъэ предприятиехэм гъэстыныпхъэ шхъуантІэм, электроэнергием ауасэу сомэ миллион 210-рэ чІыфэу зэрателъыр ары. ЦІыфхэм къатыжьын фаери ащ фэдэ пчъагъэ мэхъу. АР-м псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, псэупІэ-коммунальнэ ыкІи гъогу хъызмэтхэмкІэ и Министерствэ псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтымкІэ и ГъэІорышІапІэ ипащэу гущыІэ къэ--оатуестик мехефыни местышых ижьын нахь гъэлъэшыгъэн фаеу къыІуагъ, шіыкіэ зэфэшъхьафэу ылъэгъухэрэм ащигъэгъозагъэх. Республикэм и ЛІышъхьэ ащ фэдэ чІыфэ къэугъоижьыкІэм дыригьэштагьэп, хьыкумыр Іофым хаплъэу рихъухьэмэ, хьыкум приставхэм Іоф дашіэнэу, ахэм яіофшіэн нахь агъэлъэшынэу къаријуагъ.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэ къызэри-Іуагъэмкіэ, республикэм ит еджапІэхэм ащыщэу 92-р илъэсыкІэ еджэгъум фэхьазыр,

42-мэ джыри гъэцэкІэжьынхэр ащэкіох, еджэпіэ 11-р, игъом а Іофшіэнхэр зэращырамыгъэжьагъэхэм е нэмык ушъхьагъухэм къахэкІзу, Іоныгъом и 1-м хьазыр мыхъунхэм ищынагьо щыІ. ЕджапІэ пэпчъ иІофхэр зынагъэсыгъэхэм министрэм щигъэгъозагъэх. Муниципальнэ образованиехэм ащыщхэм мы Іофыр мыгьэ Іэпэдэлэл зэрашІыгъэр, екІолІакІэу фыря-Іагьэр уигьэрэзэным зэрэпэчыжьэр Премьер-министрэм мыщ дэжьым къыщыхигъэщыгь.

— Республикэм ит еджапІэхэр щыкІэгьэнчьэу ильэсыкІэ еджэгъум екІолІэнхэ фае, къыІуагъ Ліышъхьэм пхъашэу. – Мылъку хэплъхьан щымы-Іэмэ, Іофхэр льыгьэкІотэгьуаех, ау ащкІэ щыкІагьэ уимыІэу, уипшъэрылъхэр игъом умыгъэцэкІэнхэр зыми щыщэп. Министерствэм имызакьоу, муниципальнэ образованиехэми ащ пае пшъэдэкІыжь ахьыщт. Нэбгырэ пэпчъ мы лъэныкъомкІэ Іофэу ышІагьэм сэ сшъхьэкІэ сыщигъэгъозэщт.

ХЪУТ Нэфсэт. Сурэтыр А.Гусевым тырихыгъ.

Хъызмэтшіапіэм къырыкіощтым зэдытегущыІагъэх ТхьакІущынэ Аслъан. — ХъызмэтшІапІэр

АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан пцэжъыеешэнымкІэ Федеральнэ агентствэм и Азовэ-хы ШІуцІэ чІыпІэ гъэ Іорыш Іап Іэ ипащэу Александр Рубановымрэ гъэІорышІапІэм июридическэ отдел ипащэу Гаик Мелконянрэ ригъэблэгъагъэх. Зэlукlэгъум хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат, «Росимуществэм» ичІыпІэ ГъэІорышІапІэу АР-м шыІэм ипашэу Нэфсэт Медведевар, Азовэ-хы ШІуцІэ гъэ-ІорышІапІэм псы ыкІи биологическэ къэкІуапІэхэм алъыплъэгъэнымкІэ, къэухъумэгъэнхэмкІэ икъулыкъоу Пшызэ шъолъырррэ Адыгеимрэ ащыІэм ипащэу Янэкъо Аслъан, нэмыкІхэр.

Пцэжъые лъэпкъ зэфэшъхьафхэм яхъун дэлажьэщтыгъэ заводэу Теуцожь -ыск мехфоlи епэн местыти минойва тет лъэныкъуитІур зытегущыІагъэр. 2008-рэ илъэсым хъызмэтшІапІэр банкрот хъугъэ, нэужым зыпкъ рагъэуцожьынэу ыуж итыгъэх, ау зэтезыгъап. илъэс пчъагъэхэм къакіоці ащ иіоф хьыкумым зэхефы, джы къызнэсыгъэм хъызмэтшІапІэр зыфэгъэзэгъэщтыр рахъухьагъэп. Александр Рубановым къызэриІуагъэмкІэ, осетрэ пцэжъые лъэпкъыр щахъунэу ары ежьхэр ыуж

- Республикэм федэ къыфэзыхьыщт пстэуми тигуапэу тапэгьокІы, —къыІуагь зэтегьэуцожьыгьэным ыкІи юф ышІэным тыпэуцужьырэп, ау пстэури хэбзэгьэуцугъэм тетэу зэшІотхын фае. Мы ІофымкІэ тызэдэлэжьэным тэ тыфэхьазыр.

КъумпІыл Мурат Іофым еплъыкІзу фыријэр къыријотыкјызэ, заводыр зыдэщыт чІыпІэм, федеральнэ автомобиль гьогоу «М-4 Дон» зыфиloy Teyцожь районыр зэпызычырэм ыбгъухэмкіэ Іулъ чіыгухэмкіэ Іофыгьоу джырэблагъэ зигугъу ашІыгъагъэм къыфигъэзэжьыгъ. 1990-рэ илъэсхэм мы чІыгухэр предпринимательхэм аратыгъагъэх ыкІи нэбгырэ 50-м ехъумэ шхапіэ, хьакіэщ, щапіэ е станцие зэфэшъхьафхэр атырагьэуцуагьэхэу агьэлажьэх. Джы заводыр зищыкІэгъэ го-

рэхэм чІыгухэр цІыфхэм хэбзэнчъэу аратыгъагъэу алъытагъ, бырсыр къапагъэтэджагъ. Ащ зэрэдырамыгъаштэрэм, илъэс пчъагъэхэм къакоци мылъку хэзылъхьэзэ, зибизнес зэтезыгъэуцуагъэхэм ячІыгухэр аlахыжыынхэр. ціыфэу Іоф ащызышІэхэрэр ІофышІэнчъэу къа-- эаП мытшедымифааев имыв аехненеат мьер-министрэм пхъашэу къыкІигъэтхъыгъ. Ащ иджэуапэу осетрэ пцэжъые лъэпкъыр щахъунэу заводыр зэрящык агъэм нэмык ээрэк эыми зэрэк эмыдэухэрэр, чІыгухэр аlахынэу ыуж зэримытыхэр Александр Рубановым къыlvагъ.

Нэужым хэбзэгъэуцугъэр амыукъоу предприятиер зыпкъ игъэуцожьыгъэ зэрэхъуштым зэдытегушыlагъэх. Мы лъэныкъомкІэ Іоф зэдашІэным зэрэфэхьазырхэм АР-м и ЛІышъхьэ джыри зэ къыкІигъэтхъыжьыгъ.

(Тикорр.).

Адыгэ

Рэхы атныгъэмрэ щынэгъончъэнымрэ

къэухъумэгъэнхэм фэші

Терроризмэм пэшіуекіогъэнымкіэ комиссиеу республикэм щызэхащагъэмрэ оперативнэ штабымрэ тыгъуасэ зэдыряІэгъэ зэхэсыгъор зэрищагъ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан. Ащ хэлэжьагъэх федеральнэ инспектор шъхьаlэу ЛІЫІужъу Адам, АР-м и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат, республикэм ихэбзэухъумэкіо къулыкъухэм, муниципальнэ гъэпсыкіэ зиіэ къэлэ ыкІи район администрациехэм япащэхэр, нэмыкІхэри.

ШІэныгъэм и Мафэ епхыгъэ Іофтхьабзэхэр щынэгъончъэу зэхэщэгъэнхэм зэрэфэхьазырхэм ыкІи гъэсэныгъэм иучреждениеу республикэм итхэм террористическэ актхэр къащымыхъунхэм фэшІ ахэр къызэраухъумэхэрэм ылъэныкъокІэ -еспеф медефые тэтыск мехфо хьыгьагь апэрэ упчІэу зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэр зытегущыІагъэхэр.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт къызэриlvагъэмкlэ. шІэныгъэм и Мафэ Адыгеим щынэгъончъэу щырекІокІыным ыкІи еджапІэхэр ащ фэхьазырынхэм фэшІ зипэщэ министерствэм нэмык къулыкъухэр игъусэхэу Іофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр зэхащагъэх. Гъэсэныгъэм иучреждениехэу къэшІыхьагьэхэм, видеокамерэхэр зыхэтхэм, ошіэ-дэмышіэ Іоф къэхъумэ макъэ зэрагъэјущт системэр, «тревожная кнопка» зыфаюрэр зијэхэм япчъагъэ 2012 — 2013-рэ илъэсхэм хэпшІыкІэу хэхъуагъ. Тызыхэт илъэсым, шышъхьэІу мазэм и 1-м ехъулІзу, щынэгьончъэным ипаспортхэр еджапІэхэм, кІэлэцыкіу Іыгъыпіэхэм, зэкі піоми хъунэу агъэхьазырыгъэх ыкІи ахэр аштагьэх. Министрэм къы-

зэрэхигъэщыгъэмкІэ, республикэм ит еджэпІэ 40 фэдизмэ джырэ уахътэм гъэцэкІэжьын мыинхэр ащэкІох. УнаІэ зытебгъэтын ыкІи джырэблагъэ зэшІохыгъэн фэе Іофыгъоу къыгъэнэфагъэр муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ Кощхьэблэ, Теуцожь ыкІи Шэуджэн районхэм вневедомственнэ ухъумэным иотделхэр зэрямы эхэр ары. НэмыкІ лъэныкъохэмкІэ гъэсэныгъэм иучреждениехэр Іоныгьом и 1-м зэрэфэхьазырхэр, щыкІэгъэ мыинхэр тхьамафэм къыкоц дэгьэзыжынгьэхэ зэрэхъущтхэр Хъуажъ Аминэт теубытагъэ хэлъэу къыlуагъ.

- Кощхьэблэ, Теуцожь ыкІи Шэуджэн районхэм арыт еджапіэхэм техническэ амалэу аіэкІэльхэм уагьэрэзэпэнэу зэрэщымытыр, а щыкагьэр дэгьэзыжьыгъэн зэрэфаер илъэс заулэ хъугъэу къэтэгъэнафэ ыкІи тытегущыІэ. Мы лъэныкъомк Іэ пшъэдэк Іыжь зыхьырэ пстэуми яюфшюн нахь агъэлъэшын фае, зипшъэрылъхэр зымыгъэцак Іэхэрэм пытагъэ хэльэу тадэзек ющт. юныгьом

и 1-м ехъул/эу гъэсэныгъэм иучреждениехэр зэкІэ илъэсыкІэ еджэгъум фэхьазырынхэ, гьэцэк Іэжьынхэр аухынхэ, щынэгъончъэным ипаспортхэр агъэхьазырынхэ фае. ЕджапІэхэм, ахэм юф ащызыш эхэрэм ык и кІэлэеджакІохэм ящынэгъончъагъэ къэухъумэгъэным тынаІэ тедгъэтын зэрэфаери зыщыд*тьэгьупшэ хъущтэп,* — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан къызэрэугьоигъэхэм закъыфигъазэзэ.

Мы Іофыгьо дэдэм епхыгьэу нэужым къэгущы агъэх ык и зэфэхьысыжьхэр къашІыгъэх АР-м хэгьэгу кіоці Іофхэмкіэ иминистрэу Александр Речицкэмрэ УФ-м ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм ипащэ ипшъэрылъхэр зыгъэцэкІэрэ Арарат Абакянрэ.

Хэбзэгьэуцугьэу щыІэм диштэу Іоныгьом и 8-м УФ-м ишъое пы мехфахишефев чып в - на при кІощтых. Мы Іофтхьабзэм Адыгеир зэрэфэхьазырым, хэдзакІохэм яфитыныгъэхэр ухъумэгъэнхэм ыкІи хэдзынхэм

яльэхьан республикэм рэхьатныгъэ илъыным апае Іофэу ашІэрэм къытегущы агъэх АР-м хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие итхьаматэу Сэмэгу Нурбыйрэ муниципальнэ гъэпсыкіэ зиіэ «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие ипащэ иапэрэ гуадзэу Сергей Стельмахрэ.

АР-м и Лышъхьэ зэрэщагъэгъозагъэмкІэ, хэбзэгъэуцугъэу щыІэм диштэу хэдзын кампаниер республикэм щырекіокіы. Ыпэрэ илъэсхэм ялъытыгъэмэ, Іоныгъом и 8-м щыІэщт хэдзынхэм ахэлэжьэнхэу партиехэм къагъэлъэгьогъэ ыкІи ежьежьырэу зыкъэзыгьэлъэгьожьыгъэхэм япчъагъэ хэпшlыкlэу хэхъуагъ. Н.Сэмэгум къызэријуагъэмкіэ, мыхэм джыри зэ къагъэлъагъо непэ хэдзынхэм ахэлэжьэнэу зыІохэрэм пэрыохъу зэрафэмыхъухэрэр, Адыгеим политическэ рэхьатныгъэрэ демократиерэ зэрилъхэр.

— Хэдзынхэр рэхьатэу, шапхъэу щы Іэхэм адиштэу республикэм щызэхэтщэнхэ фае, – къыІуагъ республикэм и ЛІышъхьэ.

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэр нэмык Іофыгъохэми атегущы-Іагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэри ашІыгъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Районым и Іофыгъохэр къыщаІэтыгъэх

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан муниципальнэ гъэпсыкіэ зиіэ «Шэуджэн районым» иадминистрацие ипащэу Мэрэтыкъо Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэу Аульэ Вячеславрэ Къэгъэзэжь Муратрэ тыгъуасэ аlукlагъ. Іофтхьабзэм хэлэжьагъ AP-м финансхэмкіэ иминистрэу Долэ Долэтбый. Ыпшъэкіэ зигугъу къэтшІыгъэ районым социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэхэр ышіынхэмкіэ амалэу щыіэхэм, илъэсыкіэ еджэгъум еджапіэхэр зэрэфэхьазырхэм, непэрэ мафэхэм ехъулізу щыкіагъзу, гумэкіыгъоу ыпашъхьэ щытхэм ахэр атегущы агъэх.

Районым гъэхъэгъэ гъэнэфагъэу иІэхэм адакІоу, илъэсэу тызыхэтым иаужырэ мазэхэм гумэкІыгьохэр къэуцунхэ зэрилъэкІыщтыр Мэрэтыкъо Аслъан къыІуагъ. Ахэр бюджетым, псэупіэ-коммунальнэ фэіофашІэхэм, лэжьапкІэм итын анахьэу япхыгьэх. ЩыкІагьэхэр

дэгьэзыжьыгьэнхэмкІэ АР-м и ЛІышъхьэ, республикэм и Правительствэ ІэпыІэгъу къафэхъунхэу зэращыгугъыхэрэр район администрацием ипащэ къы-

— Лэжьапкіэм итынкіэ чіыфэ ттельы хъущтэп. УФ-м и Президент шъолъырхэм къафи-

гъэуцугъэ пшъэрылъым диштэу бюджетым епхыгьэу юф зышіэхэрэм ялэжьапкІэ гурытымкІэ зыфэдизын фаем зэрэнэдгъэсыщтым щэч хэльэп, — къы-Іуагъ ТхьакІущынэ Аслъан пэублэм. — Шэуджэн районым зыкъыфэдгъазэмэ, мыщ къихьэрэ инвесторхэм япчъагъэ хэгъэхъогъэныр пшъэрылъ шъхьа І. Шъыпкъэ, непэ Тэхъутэмыкъое ыкІи Мыекъопэ районхэм яэкономикэ мылъку ахэплъхьаныр нахь федэу бэхэм къыхахы. Арэу зыкІыщытыри къэшІэгъуаеп, мыхэр зыдэщыс чІыпІэхэр инвесторхэмкІэ хьопсагьох, яинфраструктурэ нахь зэтегьэпсыхьагь. Мы льэныкъомкІэ Шэуджэн районым икъэгъэлъэгъонхэм ахэгъэхъогъэным, гъэстыныпхъэ шхъуантІэр проценти 100-м нэсэу псэупІэхэм ящэлІэгьэным тынаІэ тедгъэтыщт, амалэу тиІэмкІэ Іэпы Іэгъу тыфэхъущт.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Txaklop ригъэблэгъагъ

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхакіоу Мэщбэшіэ Исхьакъ ригъэблэгъагъ. Тхэкlo ціэрыіом итхылъэу «ЦІыф лъэшхэр» зыфиюрэр къызыдэкІыгъэр илъэс 60 зэрэхъугъэм зэіукіэгъур фэгъэхьыгъагъ.

Джащ фэдэу литературнэ журналхэм якъыдэгъэкІын республикэм зэрэщызэхэщагьэм, тхакІохэм я Союз епхыгьэ Іофыгьохэм ахэр атегущы агьэх. АР-м и Лышъхьэрэ республикэм и Правительствэрэ ІэпыІэгъу къызэрафэхъухэрэм ишІуагъэкІэ мы журналхэр къызэрэдэкІыхэрэр, ащкіэ ахэм инэу зэрафэразэр Мэщбэшіэ Исхьакъ къыхигъэщыгъ. Журналистхэм лэжьэпкІэшхо къамыхьырэми, ясэнэхьат зэрэфэшъыпкъэхэр, юф ашіэнымкіэ амалышіухэр зэраlэкlэлъхэр къыхигъэщыгъ.

Творческэ купхэм, интеллигенцием ягухэлъхэр щыІэныгьэм щыпхыращын амал яІэным пае тапэкІи ахэм ІэпыІэгъу зэрафэхъущтхэр, ящык агьотыным ана в зэрэтырагъэтыщтыр АР-м и Ліышъхьэ кізухым къыіуагъ.

(Тикорр.).

КІуачІэ къмозытырэ зэІукІэгъу

Филологие шіэныгъэхэмкіэ лэ гущыіэ къышіыгъ ыпшъэкіэ докторэу, профессорэу, Урысые Федерацием ыкІи Адыгэ Республикэм шІэныгъэхэмкІэ язаслуженнэ ІофышІэшхоу Тхьаркъохъо Юныс къызыхъуфэгъэхьыгъэу шышъхьэІум и 20-м гуманитар шІэныгъэхэм апылъ республикэ институтым ишІэныгъэлэжьхэм я Совет зэхэсыгьо иlагь.

Зэхэсыгъом июфшіэн хэлэжьагъ АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан. Ащ игъусагъ гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ министрэу Хъуажъ Аминэт.

Советым имэфэкІ зэхэсыгьо къекІолІагьэх институтэу Тхьаркъуахъор зыщылажьэрэм ишІэныгъэлэжьхэм ямызакъоу, Адыгэ къэралыгъо университетым къикІыгъэхэри, республикэм инаучнэ ыкІи итворческэ ІофышІэхэр, юбилярым и ахьылхэр, иныбджэгъухэр.

МэфэкІ зэхэсыгьор къызэlуихыгь ыкІи юбилярым инаучнэ гьогу фэгьэхьыгьэу пэуб-

зыцІэ къетІогъэ институтым ипащэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Бырсыр Батырбый. ЕтІанэ гущыІэр ритыгь республикэм и ЛІышъхьэу, социологие шІэнь гъэхэмкІэ докторэу, профессорэу ТхьакІущынэ Аслъан.

– Сигуапэу непэ сыкъэкІуагъ шъхьэк афэ зыфэсш ырэ ц ыфэу, шІэныгьэлэжьэу Юныс сыфэгушІонэу. УиІофшІагьэхэу, Юныс, лексикологием, лексикографием, стилистикэм, диалектологием, бзэм икультурэ афэгьэхьыгьэхэм адыгэ бзэшІэныгъэр къагъэбаигъ. Республикэм иеджапІэхэм уишІуагьэу ябгьэкІыгьэм осэшхо иІ: зэреджэхэрэ тхыльхэр птхыгъэх, методическэ Іэпы Іэгьухэр, программэхэр зэхэбгьэуцуагьэх. Бзэр къызэтенэнымкІэ, ащ хэхъоныгъэ егъэшІыгъэнымкІэ Іофышхо пшІагьэ, джыри ошІэ, тхьауегьэпсэу, — къыІуагъ ЛІышъхьэм.

Юбилярым къыфэгушІуагъэх

Адыгэ Хасэм анахыыжъхэм я Советэу щызэхэщагъэм итхьаматэу Хъунэго Чэтибэ, Адыгеим инароднэ тхакІоу Пэнэшъу Сэфэр, адыгэ кІэлэегъэджэ колледжэу 1950-рэ илъэсым дэгъу дэдэу Юныс къыухыгъэм ипащэу Ацумыжъ Казбек, Адыгэ къэралыгъо университетым ипрофессорзу Нэмытізкьо Розэ, зэхэсыгъор зыщыкогъэ институтым ипрофсоюз ипащэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу Беданэкъо Марзиет, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу Іэтэжьэхьэ Сайхьат, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, яныбжыкІэгъум къыщегъэжьагъэу юбилярым иныбджэгъу лъапізу Шъхьэлэхъо Абу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу Гъыщ Нухьэ, Юныс иотделкІэ иІофышІэгъухэу, филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидатхэу Анцокъо Сурэт, Тыгъужъ Гощсымэ.

Къэгущы агъэхэр юбилярым инаучнэ ІофшІагьэхэм къатегущы агъэх, иц ыф гъэпсыкіэ, ишэн агу рихьэу хэлъхэр къыхагьэщыгьэх. Ахэм, зэкІ пІоми хъунэу, Юныс ицІыфыгъэ, шъыпкъэгъэ-теубытагъэу хэлъыр, зэрэныбджэгъу шъыпкъэр, кІэхъу-кІэчъэу щымытэу, Тхьэм кьырипэсыгьэм рыразэу игьашІэ къызэрихьырэр къаlуагъ. «ІэнэтІэшхуи, мылъкушхуи кІэдэурэмэ уащымыщэу, пфэлъэкІыщтыр пшІагъэ ыкІи ошІэ, ощ фыци емтшешпед фо! уедеф гупсэф сыlукlагъэп», — къы-Іуагь Бырсыр Батырбый.

Упсаоу ущыІэзэ цІыфыбэ къызэрэпфэразэр къыуаІоным мэхьанэшхо иІ. Кандидатскэ диссертацие зэбгъэшІыгъэ пэпчъ дэулэжьыгъэмкІэ лъэшэу къызэрэпфэразэр шъорышІыгъэ хэмылъэу къыуиІоным, щысэ птырихымэ зэрэшІоигъор къыхигъэщыным пае шъыпкъэгъэхьалэлыгъэ пхэлъэу удэзекІон фае. Ащ фэдэу цыфхэм зэкlэми Юныс афыщытэу къытшІуагъэшІыгъ зэкІэ къэгущыІагъэхэм къаІуагъэм. Ар насыпыгъ.

СИХЪУ Гощнагъу.

Адыгэ Макь

Журналистхэм язэнэкъокъу

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Іофхэмкіэ, Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряіэ зэпхыныгъэхэмкіэ ыкіи къэбар жъугъэм иамалхэмкіэ и Комитет зэхищэгъэ республикэ зэнэкъокъоу « На земле пред ков. Между прошлым и буду щим» зыфиюрэм мы мафэхэм зэфэхьысыжьхэр фашіыгъэх.

Адыгеим къыщыдэкІырэ гъэзетхэм, журналхэм, радиом ыкІи телевидением яжурналистхэр зэнэкъокъум хэлэжьагъэх. Тилъэпкъэгъухэу зичІыгужъ къэзыгъэзэжьыгъэхэм япсэукІэ зыфэдэм,

щыlакіэм зэрэхэгьозэжьыхэрэм, къиныгьоу зыlукіэхэрэм афэгъэхьыгъэ статьяхэр атхыгьэх, къэтынхэр агъэхьазырыгъэх.

Зэнэкьокъум хэлэжьагъэхэм ащыщэу телевидением иlофышlэхэу Къуижъ Аминэтрэ Бэгъ Симэрэ яlофышlагъэхэм льэныкъо зэфэшъхьафхэмкlэ текlоныгъэхэр къыдахыгъэх. «Адыгэ макъэм» иlофышlэу Ліышэ Саныет истатьяу «Гугъэр атэ кlэныжъ» зыфиlорэр гъэзетым къыщыхаутыгъэхэмкlэ анахь дэгъоу алъытагъ. Тиlофшlэгъу тыгу къыддеlэу тыфэгушlо, тапэкlи гъэхъэгъэшlухэр ышlынхэу тыфэлъаlо.

(Тикорр.).

Тыркуем къикІыщт ныбжьыкІэхэм Адыгеир яжэ

Тигъэзет къызэрэхиутыгъэу, шышъхьэјум и 26-м къыщегъэ-жьагъэу Іоныгъом и 8-м нэс Тыркуем къикіыщт ныбжьыкіэ купыр Адыгеим щыіэщт. Илъэ-сищ хъугъэу ащ тетэу Адыгеим-рэ Тыркуемрэ ныбжьыкіэ купхэмкіэ «зэхъожьых». Іофтхьабзэр республикэ бюджетым иахъщэкіэ зэхащэ. Ар къыделъытэ республикэ целевой программэу Іэкіыб къэралхэм тилъэпкъэгъоу ащыпсэухэрэм зэпхыныгъэу адытиіэр гъэпытэгъэным фэгъэхьыгъэм.

Мы Іофтхьабзэм зэхэщакіоу иІэр ныбжьыкіэ Іофхэмкіэ АР-м и Комитет ары. Ащ игъусэх гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкіэ Министерствэр, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ ыкіи культурэмкіэ министерствэхэр, АР-м лъэпкъ Іофхэмкіэ, Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряіэ зэпхыныгъэхэмкіэ ыкіи къэбар жъугъэм иамалхэмкіэ и Комитет, зекіонымкіэ ыкіи зыгъэпсэфыпіэхэмкіэ, физическэ культурэмкіз ыкіи спортымкіэ комитетхэр ыкіи АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ. А къулыкъу пстэуми яліыкіохэр зэхэщэкіо комитетым хэтых, ащ ипащ

AP-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр.

Тыркуем къикіыщт купэу нэбгырэ 22-рэ зыхэтыр тиреспубликэ тхьамэфитіум къыкіоці щыіэщт. Купым щыщэу нэбгырэ 20-мэ илъэс 12-м къыщегъэжьагъэу 18-м нэс аныбжь, адрэ нэбгыритіур ягъус.

Ныбжык Іэхэм тиреспубликэ уахътэр зэрэщагъэк Іощтыр мафэ къэс гъэнэфагъэу рахъухьэгъах, ащ елъытыгъэу Іофтхьабзэхэр рек Іок Іыщтых. Хьак Іэхэр «Адыгеятурист» зыфиюрэ зыгъэпсэфыпіэм щыпсэущтых.

Тилъэпкъэгъоу къэкlожыптэхэр щыlэныгъэм хэгъэгъозэгъэнхэмкlэ lэпыlэгъу хъурэ Унэм илlыкlо къызэриlорэмкlэ, ныбжьыкlэу къэкlощтхэм адыгабзэр тlэкlу нэмыlэми агъэфедэу ягъэшlэгъэным пае кlэлэегъаджэхэм ямызакъоу, мы lофым адыгабзэкlэ ыкlи тыркубзэкlэ гущыlэрэ волонтерхэри къыхагъэлэжьэщтых.

АР-м ныбжьыкіэ іофхэмкіэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Татьяна Самонинам къызэриіорэмкіэ, мыщ фэдэу узэхэхьаным ежь хьакіэхэм ямызакъоу, республикэм щыпсэурэ ныбжьыкіэхэмкіи мэхьанэшхо иі. Хьакіэу къакіохэрэм титарихъ, тикультурэ защагъэгъозэнымкіэ ащ фэдэ «зэхъожьынхэр» амалышіу мэхъух.

(Тикорр.).

Зы сыхьаткІэ къагъотыжьыгъ

Зикъэбар амышІэу кІодыгъэгъэ кІэлэеджакІор Адыгеим иполицие икъулыкъушІэхэм сыхьаткІэ къагъотыжьыгь. Илъэс 14 зыныбжь пшъэшъэжъыер зэрэкІодыгъэм фэгъэхьыгъэу дежурнэ частым макъэ къязыгъэјугъэр поселкэу Табачнэм щыщ бзылъфыгъэр ары. Ащ къызэрагуригъэlуагъэмкіэ, хьэкіапіэ щы агъэу ядэжь къызэк южьым, пшъэшъэжъыер унэм зэримысыжьыр ылъэгъугъ. Хъугъэ-шІагъэр къызщыхъугъэ чІыпІэм псынкІэу къэсыгъэх полицием иуполномоченнэ участковэхэмрэ зыныбжь имыкъугъэхэм Іоф адэзышІэрэ инспекторхэмрэ. Ахэм Іофтхьабзэу зэхащагъэхэм яшІуагъэкІэ, сыхьатым къыкІоцІ пшъэшъэжъыер къагъотыжьыгъ. Ар щагу кіоціым ичіыпіэ горэм щычъыештыгъ.

Полицием июфышюхэм зэрагъэунэфыгъэмкю, пшъэшъэжьыер зыщапурэ унагъом зи дэй пыпухьанэу щытэп. Арэу щыт нахь мышюми, административнэ протокол зэхагъэуцуагъ, зэхэфынхэр макюх.

ухъумэнымкіэ вневедомственнэ

къулыкъум иlофышlэхэм Мыекъопэ районым ит псэупlэу Тульскэм къулыкъу щахьызэ, хъулъфыгъэу урамым рыкlорэм анаlэ тырадзагъ. Гущыlэгъу зыфэхъухэм, илъэс 39-рэ зыныбжь хъулъфыгъэу Красногвардейскэ районым щыщым икъэгущыlакlэ зэрэмытэрэзыр, уахътэу зыхэтыр икъоу зэрэзэхимыфырэр къагурыlуагъ. Полицием иlофышlэхэм ар къызалъыхъум, кlэп зэкlоцlыщыхьэгъэ грамми 4 къыхагъотагъ. Наркотикыр къыздикlыгъэри, ришlэн гухэлъэу иlагъэри хъулъфыгъэм къыlон ыдагъэп.

Мыщ фэдэ хъугъэ-шlагъэ республикэм икъэлэ гупчэ щагъзунэфыгъ. Ыпэкlэ къаlэкlэхьэгъэ къэбарыр ауплъэкlузэ, полицием иуполномоченнэ участковэхэм илъэс 36-рэ зыныбжь хъулъфыгъзу Мыекъуапэ щыпсэурэр къаубытыгъ. «Эфедрон» зыфаlорэ наркотикыр зэрытыгъэ медицинэ мастэр (шприцыр) ащ къыхахыгъ. Хъулъфыгъэр ышlагъэм еуцоліэжьыгъ, наркотикыр ежь ыгъэфедэн гухэлъ зэриlагъэр къыlуагъ. Джырэ уахътэм уплъэкlунхэр макlох.

УплъэкІунхэр зэхащагъэх

Мыекъуапэ ипрокуратурэрэ Адыгэ Республикэм Іофшіэ- нымкіэ и Къэралыгъо инспек- циерэ яіофышіэхэр зэгъусэхэу зыныбжь имыкъугъэхэм ыкіи ныбжьыкіэхэм алъэныкъокіэ Іофшіэнымкіэ хэбзэгъэуцугъэу щыіэр унэе предпринимательхэм аукъомэ зэрагъэшіэнэу уплъэкіунхэр зэхащагъэх.

Зэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, гъомылапхъэхэр зыщащэрэ тучанхэм, машинэхэр зыщатхьакіырэ чіыпіэхэм ыкіи урамым квас щызыщэхэрэм зыныбжь имыкъугъэхэр ащылажьэщтыгъэхэу ыкіи ахэм іофшіэнымкіэ фитыныгъэу яіэхэр унэе предпринимательхэм аукъуагъэхэу къыхагъэщыгъ.

Машинэхэр зыщатхьакlыхэрэ чlыпlиплlымэ зыныбжь имыкъугъэу ащылажьэхэрэм loф зэрашlэщтымкlэ зэзэгъыныгъэхэр адамышlыгъэхэу къычlагъэщыгъ, УФ-м loфшlэнымкlэ икодекс къызэри-

гъэнафэрэмкІэ, ар хэукъоныгъэу щыт.

Машинэхэр зыщатхьакіырэ чіыпіэхэр зыгьэлэжьэхэрэ унэе предпринимательхэр заупльэкіухэм, яіофышіэхэр сыхьат пчъагьэу зэрэлажьэхэрэр амытхыхэу, джащ фэдэу зыныбжь имыкъугьэхэм медицинэ уплъэкіунхэр арамыгьэкіухэу іофшіапіэм аштагьэхэу къычіэкіыгь. Іофшіэныр щынэгьончъэу щытынымкіэ зыгьэгьозэхэрэ унашъохэр адамышіыгьэу, ащ дакіоу, шапхъэм къызэрэдильытэу, хэушъхьафыкіыгьэ щыгьынхэр арамыгьэгьотыгьэхэу агьэунэфыгь.

Ащ нэмыкізу, УФ-м Іофшізнымкіз икодекс къыдильытэрэ шапхъэр аукъуагъзу зы хъугъз-шіагъз къыхагъзщыгъ. Зыныбжь имыкъугъзу машинэхэр зыщатхьакіырэ чіыпізм щылажьэрэм Іоф зэришізн фэе сыхьат пчъагъзр фэдитіукіз нахьыбэ хъущтыгъз ыкіи ар сыхьат 14-м кіахьэщтыгъ.

Джащ фэдэ хэукъоныгъэхэр къахагъэщыгъэх квас зыщэхэу урамым атетхэм афэгъэхьыгъэуи.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ предпринимательхэу яІофшІэн зэрэзэхэщагъэм хэукъоныгъэхэр къызыхагъэщыгъэхэм административнэ пшъэдэкІыжь ахьыщт.

Дунэе Интернет-проектым

хэхьагъ

АР-м лъэпкъ Іофхэмкіэ, Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэп-къэгъухэм адыряіэ зэпхыны-гъэхэмкіэ ыкіи къэбар жъугъэм иамалхэмкіэ и Комитет къызэритырэмкіэ, адыгабзэр Дунэе Интернет-проектым хэгъэхьэгъэным епхыгъэ Іофшіэныр аухыгъ.

Бзэхэм язэгъэшlэн дэлэжьэрэ Интернет-проектэу «Воок 2» зыфиlорэр зыфэдэ къэмыхъугъэу щыт. Джынэс ащ фэдэ щыlагъэп. Проектым иавтор профессорэу Йоханнес Шуманн.

Адыгабзэр проектым хэгъэхьэгъэным пае зэдзэкІынымкІэ, редактировать ыкІи хьарыфхэр латиницэм диштэу транскрипцие шіыгьэнымкіэ гуманитар ушэтынхэм апылъ республикэ институтым инаучнэ куп Іофышхо ышІагъ. Ащ кІэщакіо фэхъугъ институтым иІофышІэу Цэй Рэджэб. Купым къыІэтыгьэ Іофтхьабзэр Комитетым игьоу ыльытагъ ыкІи ишІуагъэ къыгъэкІуагъ. А Іофым нахь фэгъэзэгъагъ тилъэпкъэгъухэм зэпхыныгъэ адытиІэнымкІэ отделым ипащэу Пэрэныкъо Фатимэ. Проектыр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэнымкІэ ІэубытыпІэ ыкІи ІэпыІэгъу дэгъу хъугъэ 2012 — 2016-рэ илъэсхэм ателъытэгъэ республикэ целевой программэу ІэкІыбым щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм зэпхыныгъэу адытиІэм хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным фэлажьэрэр.

Проектым гущыІэ зэпхыгъэхэу е гущыІзухыгъэхэу тамыгъэ 2000 хэт. Ахэр уроки 100-мэ ателъытагъэу гъэпсыгъэ. Ар икъущт бзэм урыгущыІэн плъэкІынэу ухъунымкІэ. Урокхэр гущыІзухыгъэ кІзкІхэу зэхэтых, ахэр чІыпІз зэфэшъхьафхэм ащыбгъэфедэнхэу щытых. ГущыІэм пае, офисым, банкым, аэропортым, цІыфыр зыгъэпсэфакІо щыІзмэ, щэфакІо кІуагъэмэ, врачым зыфигъэзагъэмэ ыгъэфедэн ылъэкІыщт гущыІзхэр ащ щыбгъотыщтых.

Проектыр ямышыкізу къззышімрэр ащ хэгьэхьэгьэ бзэр сыдыбзэм изэсъэшіэнкій пъапсэ хъун зэрильэкіырэр ары. Бзэм зыпари хэмышІыкІырэми, ащ урыгущыіэнэу зэбгъэшіэшъущт. Текстхэм язэгьэшІэнкІэ ІэпыІэгьу мэхъу аудиоматериалхэу ащ хэтхэр. Ахэр европэ шапхъэхэм адештэх, сыдрэ еджапІи щыбгъэфедэн плъэкІыщт. Проектым зэкІэмкІи бзэ 50 хэт. Адыгабзэр мыщ зэрэхэхьагъэм ишІуагъэ къэкІощт ар дунаим исыдрэ чІыпІи пкІэ хэмылъэу щызэбгъэшІэнымкІэ, нахь къызэтенэнымкІэ ыкІи хэхъоныгъэ ышІынымкІэ. ЗэкІэми анахьэу ар къэзышъхьапэщтыр тилъэпкъэгъухэу ІэкІыбым щыІэхэр арых. Проектым ишІуагъэ къэкІошт научнэ ушэтынхэр адыгабзэмкІэ шІыгьэнхэмкІэ.

СИХЪУ Гощнагъу.

Афэтхьаусыхэх

Адыгэкъалэ тхьамыкlэгъошхо къыщыхъугъ. Блэкlыгъэ шэмбэтым, шышъхьэlум и 17-м, хьадэlусыр агъэхьазырзэ, къалэм ищагу горэм газ баллоныр къыщыуагъ, нэбгыри 6-мэ шъобж инхэр атещагъэ хъугъэ.

Зэрар зэкlыгьэхэр зэкlэ Краснодар край клиникэм нагьэсыгьэхэу ящыкlэгьэ медицинэ Іэпыlэгъур арагьэгьоты. Гухэкl нахь мышlэми, мэфитlу нахь темышlэу зы бзыльфыгьэм идунай ыхьожьыгь.

Адыгэкъалэ иадминистрациерэ инароднэ депутатхэм я Советрэ лъэшэу гухэк ащыхъугъ Цык у Фатимэ Даутэ ыпхъур игъонэмыс зэрэхъугъэр ык и ащ иунагъорэ и ахьылхэмрэ афэтхьаусыхэх.

4 Зу Адыгэ Макь

Зэреджэщтхэ тхылъхэр къыдагъэк Іыщтых

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шіэныгъэмрэкіэ и Министерствэ иэксперт Совет ипрезидиум блэкіыгъэ тхьамафэм зэхэсыгъо иіагъ.

Ащ хэлэжьагъэх Советым хэтхэу шІэныгъэлэжьхэу Бырсыр Батырбый, Мамый Даутэ, Цуекъо Алый, тхылъхэр зытхыхэрэ кІэлэегъаджэхэр, методистхэр.

Зэхэсыгъор зэрищагъ АР-м гъэсэныгъэмрэ шlэныгъэмрэкlэ иминистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ.

Министерствэм иунашъокіз зэреджэхэрэ тхылъхэр зэхэгьэуцогьэнхэмкіз творческэ купыкізхэр зэхащагьэх. Егьэджэнпіуныгьэ Іофым кізу къыхахьэрэм, къэралыгьо шэпхъакізхэм пшъэрыльэу къагъэуцухэрэр къыдалъытэхэзэ купым хэтхэм Іоф ашіз. Ащ фэдэу творческэ купхэм яіофшізгьэ Ізпэрытх

19-мэ а мафэм атегущыlагъэх. Зиlофшlагъэхэр къезыхьылlагъэхэм ащыщых шlэныгъэхэм зыщахагъэхъорэ республикэ

институтым иметодистхэу Ин-

дрысэ Розэ, Мамый Марыет, гуманитар-ушэтынхэм апыль республикэ институтым ишlэныгъэлэжьхэу Анцокъо Сурэт, Цуекъо Алый ыкlи нэмыкlхэр.

Зэхэсыгъом чІыпІэшхо щызыубытыгъэр адыгабзэм зэреджэщтхэ тхыльхэр, методическэ ІэпыІэгъухэр ыкІи программэхэр арых. Адыгэ еджапІэхэм адыгабзэ зэрэщябгъэшІэщтыр шъхьафэу, урыс кІэлэеджакІохэм адыгабзэр зэрябгъэкІущтым икъулайхэр къызыщытыгъэ тхылъхэр шъхьафэу авторхэм къагъэхьазырыгъэх. Ащ фэдэу Анцокъо Сурэт, КІэсэбэжъ Нэфсэт, Индрысэ Розэ, Къатмэс Нэфсэт яІофшІагъэхэм зэхэсыгъом ащытегущыІагъэх.

ШІэныгъэлэжьэу, методист ІэпэІасэу Тамбый Джантыгъэ и «Тхыбзэ» икІэрыкІзу къыдагъэкІыжьыщт. Ащ дэлэжьагъэх Джантыгъэ ипшъашъэу Шъоджэ Зарэрэ шІэныгъэлэжьэу Апыщ Фатимэрэ. Ахэм ягъусагъэх ин-

Правительствэ иакт зау-

ститутым иметодистэу Уджыхъу Гощнагъорэ Адэмые гурыт еджапіэм икіэлэегъаджэу Анцокъо Марыетрэ. Непэрэ мафэм диштэрэ гъэцэкіэнхэр ахэм къагъэхьазырыгъэх.

Я 2-рэ классым зэрэщеджэщтхэ тхыльэу Цуекъо Алыйрэ Абэтэ Цуцэрэ зыдэлэжьагьэхэри хьазыр. ЗекІогъу Уцужьыкъо зэхигъэуцогъэ орфографическэ гущыІалъэу гущыІэ мин 50 зыдэтыри къыдэкІыным Бырсыр Батырбыйрэ Анцокъо Сурэтрэ фагъэхьазырыгъ.

Ахэр ыкіи нэмыкі Іофшіагьэу зытегущыіагьэхэр охътэ благьэм къыдэкіыщтых.

СИХЪУ Гощнагъу.

Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

ПСАУНЫГЪ

ДАТЬ ЧАСТИЦУ СЕБЯ ДЛЯ БЛАГА ДРУГ

Акцием хэлэжьагъэх

Мафэ къэс тисымэджэщхэм къачіэфэх псынкіэу лъы зыхэкіэгъэн фаеу зищыіэныгъэ ащ епхыгъэ ціыфхэр. Арэу зыхъукіэ бгъэфедэн плъэкіыщт лъыр уиіэным фэші донорхэм, яшіоигъоныгъэкіэ лъыр зытырэ ціыфхэм, япчъагъэ бэ елъытыгъэр. А юфыгъом хэти ыгъэгумэкіын фае, сыда піомэ чіыпіэ къин ифэн ылъэкіыщтыр пэшіорыгъэшъэу зыми ышіэрэп.

А гупшысэхэм къапкъырыкlыхэзэ Урысые Федерацим имиграционнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкlэ иотдел иlофышlэхэм зэдаштагъ яамал къызэрихьыкlэ мы loфыгъом яlахьышly хашlыхьанэу, лъыратынэу.

ИщыкІэгъэ Іофтхьабзэхэр загъэцакІэхэм ыуж къулыкъушІзу лъыр зыщахащырэ станцием шышъхьэІум и 15-м къекІолІагъэхэм лъыр аІахыгъ. «ТикъулыкъушІзхэу З.Н. Пэнэшъур, Д.Г. Демоновыр, Ф.А. Войковар, нэмыкІхэри апэрэу донор хъугъэх, — къеІуатэ кадрэхэмкІэ отделым ипащэу, майорэу Лариса Шубинам. — Лъэшэу гуапэ тщыхъугъ мыщ фэдэ

Іофыгъоу цІыфым ипсауныгъэкІэ мэхьанэшхо зиІэм тикъулыкъушІэхэр зэрэхэлэжьагъэхэр».

«Лъыр зысэтым сипсауныгьэ ащ зэрар къырихыгьэу зыдэсшіэжьырэп, чіыпіэ къин ифэгьэ ціыфым сишіуагьэ езгъэкіын зэрэслъэкіыщтым сегъэгушхо», — ею Пэнэшъу Зуриет.

Охътэ гъэнэфагъэ текlэу джыри лъы атын алъэкlынэу зыхъурэм мы къулыкъушlэхэр ащ фэдэ акцием хэлэжьэщтых, донор хъущтых.

А. А. СЕМКИНА. Урысые Федерацием и ФМС Адыгэ Республикэмкіэ иотдел ипресс-секретарь

Іэпы Іэгъу зыфэхъухэрэм

ахэхъуагъ

лэмэ зэхьокыныгьэхэр зэрафашыгьэхэм ишіуагьэкіэ, унэе унэхэм ягьэцэкіэ- жьын федеральнэ мылькум къыхэкіырэ ахъщэмкіэ зышын фитхэм, унапкіэм ыкіи коммунальнэ фэю-фашізхэм апэіухьэрэ ахъщэм щыщ іахь къыфырагьэгьэзэ- жьыным ифитыныгьэ зиіэ купхэм джыри ахагьэхьуагь.

Мы зигугъу къэтшыгъэ социальнэ ІэпыІэгъур зэратыхэрэм джы ахэхьэх Урысые Федерацием хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ иіофышіэхэм, дзэкъулыкъушіэхэм яунагъохэу ахэр зыіыгъыгъэхэр зышіокіодыгъэхэм. Джащ фэдэу мы купым хэхьэх уголовнэгъэцэкіэкіо системэм иучреждениехэм ыкіи икъулыкъухэм, наркотическэ ыкіи психотропнэ веществахэм ягъэзекіон лъыплъэрэ къулыкъухэм, Урысые Федерацием итаможеннэ органхэм яіофышіэхэм яунагъохэу ахэр зыіыгъыгъэхэр зышіокіодыгъэхэри.

Мыщ фэдэ социальнэ ахъщэ ІэпыІэгъу мы унагъохэм ятыгъэным фэгъэхьыгъэ унашьом 2013-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщегъэжьагъэу кіуачіэ иі.

ЫпшъэкІэ зыцІэ къетІогъэ къулыкъухэм ахэтыгъэу, ащылажьэщтыгьэу дунаим ехыжьыгьэхэм (ліагьэхэм, зэо зэпэуцужьхэм ахэкІодагьэхэм) яунагьохэу зыІыгьынхэ зимыІэжьхэм социальнэ ахъщэ ІэпыІэгъур къаратыным фэшІ цІыфхэр социальнэу къзухъумэгъэнхэмкІэ чІыпІэ органхэм зафагъэзэн, лъэlу тхылъ арахьылІэн фае. ЛъэІу тхылъым нэмыкІэу агъэхьазырынэу щыт тхылъхэр зыфэдэхэр а чІыпІэ органхэм ащызэбгъэшІэн плъэкІыщт. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ исайти ахэр къыщытыгъэх.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

ХЬЫКУМ ПРИСТАВХЭМ КЪАТЫ

Хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыдэзыхыгъэхэм афэгушіуагъэх

Адыгэ Республикэм ифедеральнэ хэбээ къулыкъухэм азыфагу щызэхащэгъэ спартакиадэм изичэзыу едзыгъо шышъхьэlум и 16-м Мыекъопэ районым ит поселкэу Шэндыкъо щыкlyaгъ. Іофтхьабзэм кlэщакlo фэхъугъэр

Мызыгъэгум республикэм икloчlэ структурэ зэфэшъхьаф-хэр гъэмэфэ биатлонымкlэ зэнэ-къокъугъэх, зэкlэмкlи командэ 14-мэ заушэтыжьыгъ. Хьыкум

приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэlорышlапlэу АР-м щыlэм икомандэ нэбгыриплі хэтыгъэр.

Зэнэкъокъум изэфэхьысыжь-

хэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкlэ, илъэс 40-м ехъугъэхэм азыфагу щызэхащэгъэ зэнэкъокъум щэрыонымкlэ ыкlи къызэдэчъэнымкlэ апэрэ чlыпlэр къыщыдихыгъ хьыкум приставэу, оперативнэ дежурствэм ихэушъхьафыкlыгъэ отдел ипащэ игуадзэу Ю.Кривошеевым.

Физическэ культурэмкіэ ОМОН-м ыкіи СОБР-м якомандэ зэнэкъокъум апэрэ чіыпіэр къыщыдихыгъ. Ятіонэрэ ыкіи ящэнэрэ чіыпіэхэр афагьэшъошагъэх АР-м хэгъэгу кіоці іофхэмкіэ и Министерствэ иаппаратрэ министерствэм иотделэу Мыекъопэ районым щыіэмрэ якомандэхэм.

Хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыдэзыхыгъэхэм щытхъу тхылъхэр, кубкохэр, дипломхэр ыкіи шіухьафтын лъапіэхэр аратыгъэх.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъз-Іорышіапізу АР-м щыіэм ипресс-къулыкъу.

ТАРИХЪ ГЪОГУХЭР ЫКІИ ЦІЫФЫР

Отставкэм щыІэ полковнику, СССР-м ижурналистхэм я Союз 1967-рэ илъэсым щегъэжьагъэу хэтэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналистэу, къэралыгъо наградэ инхэр къызыфагъэшьошагъэу, Хэгъэгу зэошхом итемэкІэ тхылъ зэфэшъхьафих къыдэзыгъэкІыгъэу, емызэщыжь къэгъотэкІо-ушэтэкІо инзу, тхакІоу Сыджыхь Хьазрэтбый Исхьакъ ыкъом бэмышІзу тхылъ ушъэгъэ ыкІи кІэрэкІэ гъэшІэгъон къыдигъэкІыгъ.

«Алые погоны Кубани и Кавказа» ащ зэреджагъэр. Тхылъыр пчъагъэмкlэ 750-рэ хъоу Мыекъуапэ, ОАО-у «Полиграф-Юг» зыфиlорэм нэкlубгъо 320-рэ хъоу бэмышlэу ар къыщытырадзагъ.

Іофшіагъэр Краснодарскэ суворовскэ, нэужым Темыр-Кавказ, Кавказскэ Краснознаменнэ суворовскэ офицер, Кавказскэ-Краснодарскэ-суворовскэ, Орджоникидзе суворовскэ дзэ Краснознаменнэ училишыр зызэхашагьэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъ. Тхылъыр Краснодарскэ-Кавказскэ суворовскэ къошныгъэм ыкІи Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр ямылъку ІэпыІэгъукІэ къыдэкІыгъ.

«Алые погоны Кубани и Кавказа» зыфиюрэ тхылъык эр лъэгъупхъэ, апэдэдэ зэхащэгъэгъэ суворовскэ училищи 9-м ащыщэу Краснодарскэм къырыкІуагъэр, итарихъ гъогу, иІофшІэкІагъэр, игъэхъагъэхэр, суворовцэхэм яеджэк агъэр, ящыІэкІэ-псэукІагъэр иапэрэ, зичэзыу ыкІи аужырэ чІэтІупшыгъом нэс зэкlэ — якlэлэегъаджэщтыгъэхэри, ежьхэри еджэным ыкІи къулыкъушІэным етІупщыгъэу зызэрафагъасэщтыгьэм, къадэхъущтыгьэм, къадэмыхъущтыгъэм, зыгъэгушІощтыгъэхэм ыкІи зымыгъэразэщтыгъэхэм къатегущыІэ. Училищ коцым зэкъошныгъэ-ныбджэгъуныгъэ хабзэм чІыпІэу щиубытыщтыгъэр, училищым иначальникыгъэхэр, къычІэтІупщыгьо зэфэшъхьафхэм ахэтыгъэхэр, ащ щеджагъэхэм ащыщ поэтхэм амакъэ щызэхэпхэу ыкІи илъэс 70-рэ гъогоу суЦІыф гъашіэр нэгъэупіэпіэгъум фэд: къэхъугъ піозэ, ціыфым хэхъо, зыречы... Ильэсхэр еужьырэу зэлъэкіох, зэлъэчъэх. Тыгъосэрэ сабыир — кіалэ, ліы хъугъэ.

Щыіэныгъэм иіотэкіо мыпшъыжьэу тхакіомкіэ гъашіэр хышхо уалъ: щыошіу, щыфаб, щычъыі, щыжьыбгъ — къашіэ зыдэбгъэзэщтыр!

Гъэшіэ гъэзапіэхэр пчъагъэу зэтефыгъэх, пчъагъэу зэхэхъытагъэх. Птхыжьмэ а зэкіэ — тхылъ гъэшіэгъон екъу. Щыіэныгъэм уфаблэу зэрэщытыр ары пстэури зыфэкіожьырэр. Ышъхьэ Іоф закъоу щымытэу, Хэгъэгум итарихъ хэт шъыпкъэу, хъурэ-шіэрэр инэ-рылъэгъоу ыкіи ежьыри фэлъэкіырэр ышізу псэ-угъэм игупшысэхэр, игукъэкіыжь-тхыгъэхэр анахь уасэ зиіэ тарихъ Ізубытыпіэхэу къысщэхъу. Уихэгъэ-гу ыгу ипшіыкізу, ащ ымакъэ дебгъаштэу, сыдымкіи уфэшъыпкъзу ущыіэныр — ліыгъэ, ціыфыгъ.

Пшызэ ыки кубани и кавказа Кавказа ятэмэтель

Мыекъуапэ дэтыгъэ а 1-рэ еджэпіэ корпусым итеплъ.

ни и Кавказа» зыфиюрэр нэм къызэрэк идзэрэр итеплъэ бжыш у — сурэт техыгъабэу тхылъыр зэфэдэк в зэлъызып-кратрар ары. Ау тхыгъэм уасэ къезытырэр къэютэн зэгъэзфагъэу, тихэгъэгу иблэк ыгъэ охътэ чыжьэ, Хэгъэгу зэошхом иилъэс фыртынэ къыщежьэу (1943), илъэс 70-к узэк в захащэгъэгъэ училищым итарихъ ин ары.

е пыхедее едепым мыслых

Я 2-рэ еджэпіэ корпусым 1943 — 1947-рэ илъэсхэм теплъэу иіагъэр. (Мыр джы МКъТУ-м иунэ хъу-жьыгъэ).

воровскэ училищым къыкlугъэр, хъугъэ-шlэгъэ гъэнэфагъэхэм язэкlэлъыкlокlэ теубытагъэкlэ кlэкlыжьэу loфшlагъэм къыщытыгъ, къыщиlотыкlыгъ.

Сыджыхь Хьазрэтбый итхылъыкІзу «Алые погоны КубадзэкъулыкъушІэшхуагъэу, зыцІэ училищым ыхьыщтыгъэ полководцэу А.В. Суворовым игущыІэ ыкІи Кавказскэ Краснознаменнэ суворовскэ офицерскэ училищым игимн ыкІи сурэтыбэм къызэІуахы.

«Силіэуж, сышъолъэіу сищысэ шъуиіэубытыпіэу, шъхьасыжьынчъэу Хэгъэгум къулыкъу фэшъухьынэу».

А.В. Суворов

Илъэс 25-м ехъум Сыджыхь Хьазрэтбый мы тхылъым иугьоин-къыдэгъэкІын Іоф дишІагъ. Ыгу щыщ хъугъэ еджапіэм, цІыфыбэр лъэгъошІум тезыщагъэм итарихъ пстэуми аригъашІэ, къыІуатэ шІоигъуагъ. Суворовцэхэм яныбжьыкІэгъу зэрапсыхьагъэр къыщыгъэлъэгъуагъ. КІэлэцІыкІубэм (заом ибэу къыгъэнагъэхэм, зянэ-зятэхэр заом Іутхэм) унэ шъыпкъэ афэхъугъэгъэ училищым, зыкІырыплъыгъэ нахыжъхэу ахэтыгьэхэм, якІэлэегьэджагьэхэм якъэбар кІэгъэз имыІэу тхылъым щызэгъэзэфагъ. Ныбджэгъуныгъэм, зэкъошныгъэм цІыфым ипіункіэ осэшіу зэряіэр тхыгъэм зэфэдэкІэ щыкІэгъэтхъыгъ.

Зэкіэ суворовцэхэу училищыр къэзыухыгъэхэм аціэхэр къычіэтіупщыгъо зэфэшъхьафхэм яспискэхэу тхылъым къыдэхьагъэхэм хагъотэщт ыкіи сурэтхэм заралъэгъожьыщт. Мы тарихъ хъугъэ-шіагъэмкіэ сурэт бэдэдэ тхылъым къыдэхьагъ, ащ къыіуатэрэр нахь іупкіэ ыкіи нафэ къешіы.

Ежь авторым игущыlапэ мырэущтэу къыщеlо: «Хэтрэ цlыфи ищыlэныгъэ иlэх гъэзэпlэ гъэнэфагъэхэр ыгукlэ щымыгъупшэхэу ыкlи къыгъэгъунэхэу.

Тэркіэ, краснодарскэ ыкіи кавказскэ суворовцэхэмкіэ, сэ сишіошіыкіэ, ащ фэдэх илъэсхэу Краснодарскэ, ыужым Темыр Кавказ, Кавказскэ, Орджоникидзе суворовскэ дзэ Краснознаменнэ училищым щыдгъэкіуагъэхэр.

Хаврегбий Сиджах

Зэо илъэс хьылъэхэм къахэхъухьэгъэ училищыр тэркіэ тым иунэ папкіэу тиіагъ, тыщапіугъ, тыщалэжьыгъ, тыщагъашхэщтыгъ, тыщафапэщтыгъ, дунаишхом тыщыфагъэнэюсагъ, ціыфы тыщашіыгъ...

Тызэрэхъугъэм емылъытыгьэу, къэдгъэшІэгъэ илъэсхэм бэмэ тафапіугъэу тиблэкіыгъэ бэрэ тыкъыфызэплъэкІыжьы, къыфэтэгъэзэжьы, сыда піомэ тэ зэкІэми зэпэблагъэ, зэщыщ тызышІыгъэр тиблэкІыгъ тикІэсэ суворовскэ училищыр ары. А илъэсхэм ятакъикъ пэпчъ сыдигъуи тэркІэ лъапІэ. Тащыщ пэпчъ гъашІэм ежь игъогу щыпхырищыгъ, тиеплъыкіи, тиіокіэ-шіыкіи зэфэшъхьафых, ащ щэч хэлъэп. Av пстэуми зы шэн шІагъо зэфэдэу тхэлъ: тихэгъэгу шІулъэгъу, ащкІэ типшъэдэкІыжь зэрэгъунэнчъэм изэхашІ. ТикІэлэегъаджэхэу тызкІырыплъыгъэхэм ныбжьырэу мы шэнышІур къытхалъхьагь. ТэшІэ къиныр, тэшІэ заор, гъаблэр, ибэ щы ак Іэр зэрэтхьамы к Іагьохэр. Джа зэкіэмэ, тпэкіэкіыгъэм, цІыфыгъэ хабзэм, шІэныгъэм, гъэсэныгъэм, къулыкъушІэным тызэрафэкІуагъэм, тызэряхъулІагьэм, лъэпкъым, Хэгьэгум апаемэ тызэрэзэмыблэжьыгъэм мы тхыгъэр яхьыл\агъ».

Шышъхьэјум и 21-м СССР-м и СНК ыкіи ЦК ВКП(б)-м яунэшъо гъэнэфагъэкіэ, нэмыц оккупацием ыуж шъхьафит ашіыжывгъэ чіыпіэхэм апэрэ суворовскэ военнэ училищи 9-р, ахэм ащыщыгъ Краснодарскэ училищэу Мыекъуапэ щыіагъэри, къащызэјуахыгъагъэх.

Ыпшъэкlэ къэсlогъэ унашъом къыдилъытэщтыгъ Іоныгъом и 15-м, 1943-рэ илъэсым ехъулlэу мы училищхэр къызэlухыгъэнхэ зэрэфаер.

Шэкіогъум и 15-м апэрэу кіэлэціыкіухэр аштэнхэр рагъэжьэгъагъ. Тыгъэгъазэм и 1-м апэрэ еджэгъу мафэр ыкіи ехьыжьэгъэ Іофыгъом изэшіохын аублагъ. Тыгъэгъазэм и 19-м зэфэдэкіэ хэгъэгум къыщызэіуахыгъэ суворовскэ училищхэм, Краснодарскэри (Мыекъуапэ щыіагъэри зэрахэтэу) мэфэкі къызэіухыгъо яіагъ. Нэужым илъэс къэс мы мафэр хагъэунэфыкіы хъугъэ.

Хэгъэгу зэошхор джыри кloщтыгъэ, ау И.В. Сталиныр къэкіощт лізужхэр ифэшъуашэм тетэу хэгъэгум ипатриотхэу пјугъэнхэм зэрэфэгумэкІыщтыгъэм ищыс мы училищхэр зэрэзэхащагьэхэр. Училищхэм полководцэшхоу Суворовым ыцІэ зэрафаусыгъэми (илыгьэ хабзэкІэ ныбжыкІэхэр апіоу), мэхьанэшхо иіагь. Ащ къикІыщтыгь мы еджэпІэ дэпкъхэм намысыр зилъапІзу, хэгъэгу пшъэдэкІыжьыр икъоу зэхэзышІэу, къулыкъур дэгъу дэдэу зыхьыщтхэр щагъэхьазырын мурадыр зэрэщызэшІуахын фэягъэр.

Тхылъым зэфэдэкіэ шіум ильэгьохэщхэм — гьэсакіохэм, кіэлэегьаджэхэм, япащэхэм, кіэлэкіэ суворовцэхэм ягьогу зызэриузэнкіыгьэр, якьэхьукіэ ыкіи яіофшіэкіагьэ, къулыкьум зэрэхэтыгьэхэр къыщыіотагь. Краснодарскэ училищыр ильэситфырэ Мыекъуалэ дэтыгь, етіанэ игьогупэ Краснодар ыкіи нэмыкі льэныкьохэмкіэ ыгъэзагь, тыдэ зыщэіи, зэкіуи игугьэ зафэу пхырищыгь.

Тарихъ тхылъу Сыджыхь Хьазрэтбый ытхыгъэм джырэ мафэхэм ныбжьык эхэр л ыгъэ-цыфыгъэ хабзэхэм афэп угъэнхэмк этогу зафэ щы эныгъэм ащыфыхэхыгъэнымк э уасэ и зуруу училы.

МАМЫРЫКЪО Нуриет. Сурэтхэр тхылъым къыдэхыгъэх.

Суворовцэ ціыкіухэу полкхэм «акъохэр».

ь жаліэхэм яшъхьаныгъупчъэхэр

зэблахъух

Теуцожь районым ит еджэпІэ 17-р зэрифэшъуашэу илъэсыкІэ еджэгъоу къэблэгъагъэм фызэтегьэпсыхьэгьэнхэмкІэ ІофшІэныбэ зэшІуахы. ЕджэпІэ зэфэшъхьафхэр кІэлэеджакІохэм якъекІолІэжьыгъом дэгъоу фэгъэхьазырыгъэнхэр зэрэкlорэр янэплъэгъу рагъэкІырэп район администрацием ипащэу Хьачмамыкъо Азэмати, районым гъэсэныгъэмкІэ игъэІорышІапІэ иІэшъхьэтетэу Ерэджыбэкъо Адами, ахэм ягуадзэхэми. Ахэр блэкІыгъэ мазэхэм къащыублагьэу зэгьусэхэуи, шъхьафшъхьафхэуи чІыпІэ псэупІэхэм ащэІэх, еджапІэу адэтхэр илъэсыкІэ еджэгъум фэгъэхьазырыгъэнхэмкІэ ІофшІэнхэр зэрэкІохэрэр зэрагьашІэ, щыкІагьэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэмкІэ ІэпыІэгъу афэхъух.

Арэущтэу пащэхэр мэзэ зытІущ хъугъэу зэрэпсэухэрэм ишІуагьэкІэ, апэрэ гьэцэкІэжьын бэм ащаухыгъахэх, классхэр, коридорхэр, шхапІэхэр хьазырых, дэпкъхэр, джэхашъохэр

гъэлагъэх, щагухэр къабзэх. КІэлэеджакІохэр зэфэдэу фэпагъэхэу еджапіэхэм къякіоліэжьыгъэнхэмкІи Іофышхо зэшІуахыгьах. Нахьыбэхэм яеджакІохэм ящыгъынхэр къафащэжьыгъах. къэнагъэхэм шІэхэу къаратыжьыщт.

— Мы лъэхъаным Іофыгъо шъхьајзу тијэр пхъэм хэшіыкІыгьэ шъхьаныгъупчъэхэр пластикэ шъхьаныгъупчъэхэмкІэ зэблэхъугъэнхэр ары, — elo районым гъэсэныгъэмкІэ игъэ-ІорышІапІэ ипащэу Ерэджыбэкьо Адамэ. — 1970 — 1980-рэ илъэсхэм ашІыгъэгъэ еджапІэхэм ахэлъ шъхьаныгъупчъэхэр зэкІэ пхъэм хэшІыкІыгьэх. Ахэр шъугъэх, апчыр аlыгъыжьрэп, жьыр къадэкІы, кІымафэрэ классхэр тфэгъэфабэхэрэп, кіэлэціыкіухэр чъыіэ маліэх, мэсымаджэх.

Арэущтэу зыщытыр непэп, мы Іофым игугъу зытшІырэр бэшІагьэ. Джы марышь щыкІагъэхэм ядэгъэзыжьын тыфежьагъэу Іофшіэнхэр тэгъэпсынкіэх. Федеральнэ программэм къы-

зэрэдилъытэу пластикэм хэшІыкІыгьэ шъхьаныгъупчъэхэр етІупщыгъзу ахэтэгъзуцох. Ащ фэшІ федеральнэ бюджетым къытфитІупщыгъэ сомэ миллионитфым район администрацием ипащэу Хьачмамыкъо Азэмат сомэ миллионрэ мин 400-рэ къыхигъэхъуагъ.

Къызэрэтфаютагьэмкіэ, гурыт еджэпІи 8-мэ яшъхьаныгъупчъэ 500 мыгъэ зэблахъущт. ІофшІэнхэр зыгъэцэкІэщтхэ псэолъэшІхэр къарыкІыгъэх Мыекъуапи, Гавердовскэми, Адыгэкъали, нэмыкІ чІыпІэхэми. ІофшІэнхэри дэгъоу кІэкІых. Хьабэхъу Заремэ зипэшэ Пэнэжьыкъое гурыт еджапІэм пластикэм хэшіыкіыгьэ шъхьаныгъупчъэ 89-рэ хагъэуцуи, планыр агъэцэкІагъ. Джы планым хэмытыгьэу экономие ашІыгьэ сомэ мин 800-мкІэ спортзалымрэ коридорымрэ ахэлъ пхъэ шъхьаныгъупчъэхэр афызэбла-

Нэчэрэзые, Аскъэлэе, ПчыхьалІыкъое, Къунчыкъохьэблэ гурыт еджапІэхэми пластикэм хэшІыкІыгъэ шъхьаныгъупчъи 150-рэ фэдиз афахагъэуцуи, Іофшіэнхэр ащаухыгь. Лъэустэнхьэблэ еджапІэм шъхьаныгъупчъэ 39-рэ фызэблахъунэу ары. Александр Фисуновым ипсэолъэшіхэу мыщ Іоф щызышіэхэрэм мафэ къэс шъхьаныгъупчъи 10 — 12-м нэсэу зэрэзэблахъурэр къызыдэплъытэкІэ, Іофшіэнхэр шіэхэу зэраухыщтхэм шэч хэлъэп.

Нахь зытещыныхьэхэу зигугъу къашІыгъэр Нэшъукъое еджапІэр ары. Мыщ сомэ мин 995-рэ зытефэн шъхьаныгъупчъэ 90-рэ щызэблахъунэу ары. Еджапіэм идиректорэу Кіыкі Валерэ къызэриІуагъэмкІэ, зы мафэм шъхьаныгъупчъи 6 — 12-м нэсэу хагъэуцоу къыхэкІы. Зэблахъугьахэр 41-рэ. ПсэолъэшІхэм япащэу КІыкІ Аслъан къызэригъэгугъагъэхэр мэфэ зытіущкіэ къаухынэу ары.

Зигугъу къэтшІыгъэ программэмкІэ Гъобэкъое гурыт еджапІэми пчъэ 37-рэ щызэблахъу. Пчъэхэр къащэгъахэх, дахэх, иных, тюу зэюкых, 25-рэ хагъэуцогъах. Арышъ, непэ-неущэу ахэри хьазыр хъущтых. Джэджэхьэблэ еджапІэми унэм хэтынэу щагуикІыпІэ щагъэпсы. Ар фэбэщт, псы фаби чъыІи къещэлІэгъэщтых. Ари бэрэ пэмылъэу къаухыщт.

Арышъ, тапэрэ илъэсхэм афэмыдэу кымафэу къакорэм еджапІэхэм яклассхэр нахь фэбэщтых, илъэсыкІэ еджэгъуми бгъу пстэумкІи фэхьазырхэу пэгъокІыщтых. КІэлэеджакіохэу къекіоліэжьыхэрэми, апэрэу къычаахьэхэрэми нэгушІохэу апэгъокІынхэшъ, ящыкіэгъэ пстэури яіэу, илъэсыкІэ еджэгъур дэгъоу зэрэрагъэжьэщтым иамалхэр непэ зэрахьэх. Ягухэлъхэри къадэхъух. Ащ фэшыхьат илъэсыкІэ еджэгъум изыфэгъэхьазырынкіэ зэкіэ Іофшіэнхэр гъунэм зэрэфафыгъэхэр.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Лъэшэу ашІогъэшІэгъоныгъ

Адэмые дэт психоневрологическэ унэ-интернатым мы льэхьаным нэбгыри 100 щаІыгь, ахэм ащыщэу 24-р кіэлэціыкіух. Мыхэм зэкіэми ренэу уальыпльэнэу, сыд фэдэрэ юфкіи ІэпыІэгъу щыкІэрэ ціыфых. Ахэм ящыкіагьэр зэкіэ кьэралыгьом арегьэгьоты. Ау ащ имызакъоу, унэ-интернатым юф шызышіэхэрэм алъэкі къагъанэрэп сэкъатныгъэ зи ізхэм ящы ізныгъэ мэфэ гушІуагьохэр нахьыбэу къыхэфэнхэмкІэ.

нымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу бэмышІэу тызэрэшигьэгьозагьэмкІэ. мы vнэинтернатым щаІыгъхэм ащыщэу зекІон, зепщэн плъэкІынэу щытхэм Іофтхьэбзэ гъэшіэ-

Адыгэ Республикэм ІофшІэ- гъон афызэхащэнэу агу къэкІыгъ. Ахэм афэдэ нэбгырэ 20-р ашагъэх зоопаркым ык/и тыгъэгъазэр къызыщыкІырэ хьасэм.

> Зоопаркым зыкlащагъэхэр гурыІогьуаеп — псэушъхьэхэм уалъыплъэныр, апэблагьэ ухъу-

ныр хэткІи гъэшІэгъоны. Ахэм уагъэрэхьаты, угукІэ нахь шъабэ охъу. Ау сыда тыгъэгъэзэ хьасэм ащэнхэр къызыхэкІыгъэр? ЦІыфхэм пасэм зэралъытэщтыгъэмкІэ, тыгъэгъазэм укъеухъумэ. Ар унэ Іупэм ІуагъэтІысхьэщтыгъ, ащ икъэгъагъэ унэми рагъэуцощтыгъ уигъэрэхьатэу альытэщтыгьэти. Ащ тарихъ гъэнэфагъэ пылъ, ыцІи тыгьэм епхыгь — тыгьэ ціыкіу, тыгьэ къэгьагь. Шэныгьэлэжьхэм, психологхэм зэральытэрэмкіэ, тыгьэгьэзэ хьасэу къэгъэгъэ гъожьхэмкІэ пкІагъэм уеплъымэ, цІыфым ипсихикэкІэ шІуагьэ къехьы. Ары Адэмые унэ-интернатым иІофышІэхэм ащ фэдэ ІэзакІэри агъэфедэныр къызыхэкІыгьэр.

Нэбгыри 107-рэ чэзыум хэт

Урысые Федерацием и Президент унашьоу ышІыгьэм диштэу, Хэгьэгу зэошхом иветеранхэу зыщыпсэуштхэ унэхэр зищык агъэхэу 2005-рэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ и 1-м ыуж чэзыум хэуцуагъэхэм ахэр ягъэгъотыгъэныр льагьэкlyатэ.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ къытырэ пчъагъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ. шышъхьэІум иапэрэ мафэхэм яхъулІэу чэзыум хэтыгъэ нэбгырэ 615-мэ япсэупіэ амалхэр нахьышіу ашІыгъэх. Джыри нэбгыри 107-рэ ащ хэт.

Хэбзэгъэуцугъэм къызэрэдилъытэрэм тетэу, республикэм щыпсэурэ ветеранхэу зипсэупІэ амалхэр нахьышІу шІыгъэнхэ фаеу чэзыум хагъэуцохэрэм афэгъэхьыгъэ къэбарыр мазэ къэс афагъэхьы регионхэм хэхъоныгъэ ашІынымкІэ УФ-м и Министерствэрэ УФ-м и Президент ЮФО-мкІэ и Полномочнэ лыкюрэ. Унашъор гъэцэкlагъэ зэрэхъущтым ветеранхэм яцыхьэ телъ.

(Тикорр.).

ъогогъу хэныджагь

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кюці юфхэмкіэ и Министерствэ къызэритырэмкіэ, шышъхьэіум и 12-м къыщегъэжьагъэу и 18-м нэс республикэм бзэджэшІэгъэ 87-рэ щызэрахьагъ. Ахэр укІыгъэ Іофэу 1, хъункІэн бзэджэшІагьэу 3, тыгъуагьэхэу 22-рэ, цІыфым ыпкъынэлынэ шъобж хьылъэхэр тыращагъэхэу 1, экономикэм ылъэныкьокіэ бзэджэшіэгьэ 29-рэ, нэмыкіхэри. Бзэджэшіагьэ зезыхьэгьэ нэбгырэ 82-рэ хэбзэухьумэкіо къулыкъухэм агъэунэфын алъэкІыгъ, юфэу зэхафыгъэр процент 93-м ехъу.

Адыгеим игъогухэм хъугъэшІэгьэ 11 къатехъухьагьэу гьогу-патруль къулыкъум ыгъэунэфыгъ. Ахэм нэбгыри 3 ахэкІодагъ, нэбгырэ 12-мэ шъобжхэр атещагьэхэ хъугьэ. Ешъуагъэу рулым кІэрысхэу водитель 58-рэ къаубытыгъ.

ШышъхьэІум и 12-м респуб-

ликэм икъэлэ шъхьаІэ имедицинэ учреждение горэм июфышІэхэр УФ-м хэгьэгу кІоці ІофхэмкІэ и Министерствэ и Мыекъопэ район отдел идежурнэ часть къыфытеуагъэх. Ахэм къызэраІуагъэмкІэ, поселкэу Краснооктябрьскэм щыщ хъулъфыгъэу илъэс 30 зыныбжьым

шъэжъыекІэ пчъагъэрэ хэпыджагъэхэу сымэджэщым иприемнэ отделение къащагъ. Полицейскэу къэкІуагъэхэм зэрагъэунэфыгъэмкІэ, ІэпыІэгъу псынкіэм къеджагьэр мы кіэлакІэр зыщыщ поселкэ дэдэм щыщ хъулъфыгъэр ары.

Къэбарэу къаlэкіэхьагъэр оперативникхэм ауплъэкlузэ, ыпэрэ пчыхьэм ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ псэупІэм щыщ хъулъфыгъиш зэрэзэдешъуагъэхэр агъэунэфыгъ. ОшІэ-дэмышІзу ахэм азыфагу зэмызэгьыныгъэ къитэджагъ. Бысымым ыпэ къифэгъэ шъэжъыер къыпхъуати, зыдешъощтыгъэ хъулъфыгъэм гъогогъу 21-рэ хэпыджагъ. Ипсауныгъэ изытет дэй

дэдэу Адыгэ республикэ кли- пассажирым шъобж хьылъэч ническэ сымэджэщым иреанимационнэ отделение ар джырэ уахътэ чІэлъ. Уголовнэ Іоф къызэІуахыгъ, зэхэфынхэр ма-

ШышъхьэІум и 16-м Адыгеим и Тэхъутэмыкъое район щыпхырыкІырэ гьогум хъугьэ-шІэгьэ тхьамык агъо кънтехъухьагъ. Автомобиль гъогоу Инэм — Бжъэдыгъухьабл зыфиюрэм къырычъэщтыгъэ машинэу «Форд Фокусым» кІэрысыгьэ водителым рулыр фэмыгъэ орыш э игьогу текІи, ІэкІыб къэрал къыщыдагьэкІыгьэ нэмыкІ автотранспортым еутэкІыгъ. Ащ ыпкъ къикІыкІэ машинэу «Опель Астрар» гьогу напцэм Іуидзагь, нэужым зэпыригъэзагъ. «Фордым» кІэрысыгъэм а уахътэм кІиІэжьыгь. «Опелым» исыгьэ

тещагъэ хъугъэхэм апкъ къикіыкіэ а чіыпіэм идунай щихъожьыгъ. Адыгеим ыкІи Краснодар краим ихэбзэухъумэкІо къулыкъухэм зэхащэгъэ оперативнэ Іофтхьабзэхэм яшІуагъэкІэ, хъугъэ-шІагьэр къызщыхъугьэ чІыпІэр къэзыбгынэгьэ ыкІи ціыфхэм Іэпыіэгьу афэмыхъугьэ хъулъфыгъэр тІэкІу тешІагьэу агъэунэфын алъэкІыгъ. Ар къалэу Краснодар щыщ, илъэс 29-рэ ыныбжь. Зыщыпсэурэ унэм полицейскэхэр къызыlохьэхэм, имашинэ фыкъуагъэхэр иlэхэу къыlуагъотагъ, ау ежь унэм исыгъэп. Нэужым инэІуасэ горэм дэжь зыщигъэбылъызэ къаубытыгъ. Зэрэщынагъэм къыхэкlыкlэ мыш фэдэу зекіуагъэу ащ къыіуагъ. Іофыр зэхафы.

Лэжьыгъэм и Мафэ хагъэунэфыкІыгъ

Теуцожь районым игупчэу Пэнэжьыкъуае бэмышіэу щымэфэкіышхуагь. Хыныгьошхом икіэуххэр зэфахьысыжьыгъэх, текіоныгъэ къыдэзыхыгъэхэм ящытхъу аlуагъ, шlухьафтынхэр афашlыгъэх.

УзэрыгущыІэни, узэрыгушхон гъэхъэгъэшІухэри иІэх Теуцожь районым. Мы аужырэ илъэс заулэхэм ащ ичІыгулэжьхэм лэжьыгъэ шъхьаІэр гъэбэгъогьэнымкіэ, хыныгьошхор игьом. кІэзыгъэ фэмыхъоу, зэкІэ ІофшІэнхэр зэкІэльыкІохэу, агротехникэ пэрытым къызэриюу зэшІохыгъэнхэмкІэ гъунэпкъакІэхэр аштэх, ежьхэр зыхэхьэ--ынтыдел менов еденоІтк едех гъэр щаубыты, ахъщэ шіухьафтынэуи сомэ минишъэ къараты.

2013-рэ илъэсми текІоныгъакІэхэр къыдахыгъэх. Фышъхьэ лэжьыгъэ гектар 9765-у яlагъэр (ар ыпэрэ илъэсым яІагъэм гектар минищрэ ныкъорэм ехъукІэ нахьыб) агъэбэгъогъагъ, ар игъом ыкІи дэгъоу Іуахыжьыгъ, гектар телъытэу центнер 39-рэ къырагъэтыгъ. Ари гъэрекіо Іофшіагъзу яіагъэм центнер зыхыблыкІэ нахьыб. ПстэумкІи лэжьыгъэ тонн 38091-рэ къахьыжьыгь. А пчъагъэр 2012-рэ илъэсым лэжьыгьэ шъхьа!эу къахьыжьыгьагьэм фэдитІу мэхъу.

Джары Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан бэмышІэу лэжьыгъэм имэфэкІ фэгъэхьыгъэ зэхэхьэшхоу Мыекъуапэ щыІагъэм Теуцожь районым лэжьыгъэшхом икъэхьыжьынк|э гъэхъэгъэшхо зэришІыгъэм, ежь зыхэхьэрэ шъолъырымкІэ апэрэ чІыпІэр зэриубытыгьэм афэшІ ащ ипащэу Хьачмамыкъо Азэмат Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Дипломрэ шІухьафтынэу сомэ минишъэрэ къызкІыритыгъэхэр.

ГушІуагьор республикэм щы-Іэгьэ зэlукіэшхом зищытхъу ща-Іуагъэхэм тирайон ихъызмэтшІапІэхэм, комбайнерхэм, шоферхэм ащыщхэр зэрахэтхэр ары. Джэджэхьаблэ дэт фирмэу «Синдика-Агро» зыфиІорэм бжыхьэ лэжьыгьэ гектар 2184-м изы гектар центнер 43.8-рэ къырихыжыыгь. Ащ фэш хъызмэтшІапІэм игенеральнэ пащэу Кушъу Рэмэзанэ Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат къыфэгушІозэ, министрэхэм я Кабинет и Дипломрэ ахъщэ шlухьафтынэу сомэ мин 50-рэ къыритыгъэх.

Гъобэкъуае щызэхэщэгъэ фермер хъызмэтшlапlэу «Парусым» икомбайнерэу Шъхьэлэхъо Бислъан якомбайнэу «Лаверда» зыфиlорэмкlэ коц тонн 2797-рэ къы ожьыгъ, пэрытныгьэр ыубытыгь. Ащ фэш Адыгэ Республикэм и Парламент итхьаматэу Владимир Нарожнэм Къэралыгъо Советым — Хасэм и Дипломрэ сомэ мин 50-рэ къыфигъэшъошагъэх. Фирмэу «Киево-Жураки» ишоферэу Ш. Шыбзыхъум хъупхъэу лэжьыгъэр комбайнэхэм къазэрэкІищыгъэр республикэ зэlукlэм щыхагъэунэфыкlыгь, мэкъу-мэщымкlэ министрэу Юрий Петровым Дипломрэ сомэ мин 25-рэ къы-

Джы къыфэдгъэзэжьын титхыгъэ зыфэгъэхьыгъэ лэжьыгъэм имэфэкІэу районым щыІагъэм. ЦІыф бэдэдэ къызэкІолІэгъэ зэхэхьэшхор къызэІуихыгь Гъобэкъуае культурэм и Унэу дэтым ифольклорнэ ансамблэу «Лащын» зыфиlорэм.

Апэ гущыІэр фагъэшъуашэ Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкіэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу ХьэпэкІэ Аслъан. Ар кІэкІэу районым иІофхэр зытетыгъэм, чіыгулэжьынымкіэ

хэхъоныгъэу ышІыгъэхэм, республикэм ирайон пэрытхэм ахалъытэ зэрэхъугьэм къатегущы-Іагъ, мэфэкІымкІэ къафэгушІуагь, тапэкІи апэ рагьэхъунэу, гъунэпкъакІэхэр аштэнхэч ти Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан зэращыгугъырэр, шІоу щы-Іэр къадэхъунэу къазэрафэлъа-Іорэр къаријуагъ.

Районым иадминистрацие ипащэу Хьачмамыкъо Азэмат ипсэлъэ кІэкІ къыщиІуагъ чІыгур районым ианахь мылъку къэкіопіэ шъхьаізу зэриізр, ащ ибайныгъэ alэ къырагъахьэзэ лажьэхэмэ, зэкІэми ящыІэкІэпсэукІэ нахьышІу зэрэхъущтыр. Джары непэ яІофхэри зэрагъэпсыхэрэр. Нахьыпэм жъокіупіэ гектаришъэ пчъагъэхэр хьаулыехэу, цІыраужъхэмкІэ зэхэкІыхьагъэхэу зэрэщытыгъэм гъунэ фашІы. Арэущтэу яІофмедехешахеведев дехнеш ишІуагъэкІэ ягубгъохэм культурэшхо арылъ, ахэр гъэбэжъулъэх, ялэжьыгъэ хьасэхэр зэгъэфагъэх, дахэх. Анахьэу къахэщыхэрэр фирмэхэу «Синдика-Агрор» (ипащэр Кушъу Рэмэзан), «Киево-Жураки» (ипащэр Афэунэ Исмахьил), фермерхэу ГъобэкъуаекІэ — Шъхьэлэхъо Мэдин, Уджыхъу Мухьдин, НэшъукъуаекІэ— КІыкі Аслъан, нэмыкіхэри.

— Непэ тигьэхъагьэхэр цыкІухэп, — икІэухым къыІуагъ Хьачмамыкъо Азэмат. — Коцым гектар телъытэу центнер 39-рэ къитхыжьыгъ, тонн мин 38-м ехъу къэтхьыжьыгь. Ахэр гъэрекІо Іофшіагъэу тиіагъэхэм лъэшэу ашІокІы. Тищытхъу республикэм щаІо, тызыхэхьэрэ ятІонэрэ шъолъырым хыныгъошхом кізухэу фэхъугъэхэмкіз апэрэ чІыпІэр щытыубытыгъ, ащкІэ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан къытфэгушІуагъ. Арышъ, тыкъызэкіэкіощтэп.

Ащ пыдзагьэу Хьачмамыкъо

Азэмат лэжьыгъэ шъхьаІэм икъэхьыжьынкіэ гъэхъэгъэшіухэр зышІыгъэхэм афэгушІозэ, шІухьафтынхэр аритыжьыгъэх. Апэ сценэм къыдащэягъ ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ фирмэу «Синдика-Агром» ипащэу Кушъу Рэмэзанэ. Ащ район администрацием и Дипломрэ шІухьафтынэу сомэ мин 30-рэ фагъэшъошагъ.

Фирмэу «Киево-Жураки» (ипащэр Афэунэ Исмахьил) фышъхьэ лэжьыгъэ гектар 2747-у щыІуахыжьыгъэм гектар тельытэу центнер 41,2-рэ къырагъэтыгъ, ащи район администрацием и Дипломрэ сомэ мин 25-рэ ратыгъ.

Гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Гранитым» (ипащэр Чэсэбый Азэмат) коц гектар 210-у иІагъэм изы гектар центнер 39-рэ къырихыжьыгъ. Район администрацием и Дипломрэ сомэ мин 20-рэ ратыгъ.

Фермер хъызмэтшІапІэхэмкІэ анахь лэжьыгъэшхо къэзыхьыжьыгъэр ГъобэкъуаекІэ ещепис нидеМ осхепесько «Парусыр» ары. Гектар 310-у Іуихыжыпъэм изы гектар центнер 45-рэ къырихыгъ. НэшъукъуаекІэ КІыкІ Аслъан гектари 190-м игектар пэпчъ центнер 41,2-рэ къыхьыжьыгь. АскъэлаекІэ Бэгъушъэ Ерыстэм иІагъэр коц гектар 17, гектарым центнер 40,6-рэ къырихыгъ. Ахэм район администрацием идипломхэм акІыгьоу шІухьафтынэу апэрэм — сомэ мин 20, ятІонэрэм — мин 15, ящэнэрэм — минипшІ аратыгъ.

ІэкІыб къэралхэм къащашІыгъэ комбайнэхэмкІэ анахьыбэ къэзыІожьыгъэр ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ Шъхьэлэхъо Бислъан — сомэ мин 15, «НивэмкІэ» тонн 527-рэ къэзыІожьыгъэ МэщлІэкъо Махьмудэ (Къунчыкъохьабл) сомэ мини 10 аратыгъ.

Районым инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу ПчыхьалІыкъо Аюбэ мэфэкІымкІэ къафэгушІуагъ, шІоу щыІэр къадэхъунэу, текІоныгъакІэхэр къыдахынхэу къафэлъаlуи фирмэхэу «Синдика-Агро» ыкІи «Киево-Жураки» яагроном шъхьа-Іэхэу Тыгъужъ Нурбыйрэ Пщыдатэкъо Альбертрэ, хъызмэтшlaпləy «Адыгейское» зыфиІорэм ипащэу Гъыщ Хьарунэ, фермер хъызмэтшІапІэхэм районымкІэ Іоф адэзышІэрэ специалистэу Блэгъожъ Налбый народнэ депутатхэм я Совет идипломхэмрэ ахъщэ шІухьафтынхэмрэ аритыгъэх.

Районым мэкъу-мэщымкІэ игъэ Іорыш Іап Іэ ипащэу ХьэдэгьэлІэ Мэджыдэ гьэхъэгьэ шІагьоу непэ зэрыгушхохэрэм ягугъу къышІызэ, ахэр гъунапкъэу зэрэщымытхэр, тапэкіи текіоныгъакІэхэр къыдэхыгъэнхэм дехеlядее дехушисьмы шеф къыІуагъ. Нэужым хыныгъошхом чанэу хэлэжьагьэхэу комбайнэхэм анахь лэжьыгъабэ къакІэзыщыгъэхэм ящытхъу ыІозэ афэгушІуагь. Автомашинэу ЗИЛ-130-мкІэ тонн 770-рэ комбайнэм къыкІищыгъ фермер хъызмэтшlапlэу «Парусым» ишоферэу Шъхьэлэхъо Адамэ, ащ Дипломымрэ сомэ миниблырэ фигъэшъошагъ. ЯтІонэрэ хъугъэр хъызмэтшlапlэу «Шансым» ишоферэу Тхьаркъохъо Адам. Автомашинэу ГАЗ-53-мкІэ лэжьыгъэ тонн 735-рэ комбайнэхэм къакІищыгъ. Дипломым кІыгъоу сомэ минитф ритыгъ. ящэнэрэ чІыпІэр зыубытыгьэ шоферэу (унэе хъызмэтшІапІэу «Богатырым» ий) Уджыхъу Адамэ коц тонн 720-р ЗИЛ-130-мкІэ къакІищыгь, район администрацием и Дипломрэ сомэ минищырэ ратыгь.

ХьэдэгьэлІэ Мэджыдэ журналистхэм яІофшІагъэхэри щыгъупшагъэп. Район гъэзетэу «Теучежские вести» зыфиюрэм иІофышІэхэм хыныгьо лъэхъаным Іофшіэнхэр зэрэкіохэрэр дэгьоу къызэрагьэльэгьуагьэм фэшІ ащ иредактор шъхьаІэу Хьакъуй Юрэ сомэ миниплІ фигъэшъошагъ. Мы тхыгъэм иавтори лэжьыгьэ шъхьаІэм иугьоижьын фэгъэхьыгъэу республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» мымакІзу къызэрэригьэхьагьэм фэшІ хагъэунэфыкІыгъ.

Мэфэкі зэхахьэр къагъэкіэрэкlагъ культурэм иунэхэу Очэпщые, Пэнэжьыкъуае, Гъобэкъуае адэтхэм яюфышіэхэм концертэу къатыгъэм. ЗэлъашІэрэ орэдыІоу Нэчэс Анжеликэрэ пщынэо Іэпэlacэу Мышъэ Андзауррэ мэфэк зэхэхьэшхом хэлэжьагьэхэр агьэгушІуагъэх, бэрэ Іэгу афытеуагъэх.

Силосыр мэфищкіэ зэхалъхьагъ

Теуцожь районымкіэ Джэджэхьаблэ щызэхэщэгъэ фирмэү «Синдика-Агром» (ипащэр Очэпщые икіэлэ піугъэу Кушъу Рэмэзан, зэхэзыщагъэр Лахъщыкъуаекіэ Ліыіэпіэ Ибрахьим) сыд фэдэрэ губгьо юфшіэни, былымитхэм ащыщ, районми идахэ арегъаю.

«Дышъэ къалэ зиlэри гъучl мастэ щэкІэ» alo. Арышъ, «Синдика Агром» иІофшіагьэхэм щыкІагьэ горэхэр афэхъункІи мэхъу, ауми, дэгъу дэдэу щэлажьэх. Акъылыгъэрэ Іушыгъэрэ хэлъхэу ІофшІэнхэр щызэхащэх, жъонымкІи, лэжьыгъэшхо къэхьыжьыгъэнымкІи, нэмыкІхэмкІи апэ итых, шысэтехыпіэх,

Щысэхэр бэ мэхъухэшъ, былымІусхэм ягъэхьазырынкІэ Іофшіэнхэр зэрэзэхэщагъэр къэтІон. Апэу хэдгьэунэфыкІын а былымэхъо фермэ закъом ехъу районым зэримытыжьыр. Ар къутырэу Городскоим дэт, ипащэр Гъонэжьыкъо Аслъанбый, щэм икъэхьыжьынкіи июфхэр дэгъух.

Джы бэмышІэу «Синдика-Агром» ипащэу Кушъу Рэмэзан тызыюкіэм къытиіуагъ силосым изэхэлъхьан зэраухыгъэр. КъызэрэтфиІотагъэмкІэ, фермэм былымышъхьэ 440-рэ щаІыгъ. Ащ щыщэу чэмхэр 130-рэ. Илъэс къэс кlымафэм былымІус зэфэшъхьафхэр ящыкІагьэм ехьоу агьэхьазырых.

Мэкъу тонн 240-рэ, орзэ тонн 200-м шюкізу фермэм игъушъапІэхэм ащыдгъэтІылъыгъах, — еІо Кушъу Рэмэзан. — Ахэр етІанэ язытеткІэ дэгъу дэдэхэу ары. Силосым пае натрыф гектари 112-у ти-Іагьэр дэгьоу тызэрэдэлэжьагъэм фэшІ лъэшэу бэгъуагъэ. Ащ фэшыхьат натрыф гектар 232.5-рэ зэхэтлъхьан зэрэтлъэкІыгъэр. Ащ нахьыбэ силос Юрэ, нэмыкІхэми. тищыкlагъэп. Къэлъытэгъуаеп Корр.: Адэ шъуичэмхэр натрыф щэпкъ цІынэ зэхэупкІэтагъэу гектарым къикІыгъэр зыфэдизыр. Адрэ къэнэгъэ натрыф гектар 72-р хъурэябзэу къэтыупкІыхьи, къэтыжъухьи тыкъыхэкІыжьыгъ. Ар лэжьыгъэм пае Іутхыжьыщт. Лъапсэ пэпчъ шъхьэ тlурытly гот.

Корр.: Силосым изэхэльхьан бэрэ шъупылъыгъа?

Ку.Р.: Сыд фэдэрэ Іофи пэшІорыгьэшъэу зыфэтэгьэхьазырышъ, игъом зэшІотэхы. Силос тонн 2325-р мэфишкІэ зэхэтлъхьагъ. Чэщи мафи Іоф дишІагъ улэпэ кlалэу Хьаджымэ Аскэрбый, итракторышхо къымыгъэуцоу силосыр ыубагъ. Натрыфыр зикомбайнэкІэ къэзыупк атэщтыгъэр Алик Бондаренкэр ары. Автомашинитфымэ силосыпхъэр фермэм ращалІэщтыгь. Тагьэрэзагь шофер

40 зыІутэхыжым силос тонн зэунэкъощхэу Александр ыкІи Владимир Карамазовхэм, Нэхэе

> мэкъурэ, уарзэрэ, силос рэкІэ хэшъущыжьыщтха кІымафэм?

Ку.Р.: Ащ ехъу тибылымхэм ятымыгъэшхырэмэ джы зытетхэм фэдэу ахэр фэигьоныхэеп. Тибылымхэр лэжьыгъэ хьаджыгъи, жмыхи, жоми ащыдгъакІэхэрэп. Ахэр ренэу тихъоих. Тыгъэгъэзэ гектар 709-рэ бэгъуагъэу тиІ. ИІухыжьыни мэфэ зытфыхкІэ тыфежьэщт, жмыхыри тихъоищт.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр НЭХЭЕ Рэмэзан.

Зэхэзыщагъэр

ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэп-

къэгъухэм адыряІэ

зэпхыныгъэхэмкІэ

ыкІи къэбар

жъугъэм иамал-

хэмкІэ и Комитет

Адресыр: ур. Кре-

стьянскэр, 236

Редактор

шъхьаІэр

ДЭРБЭ

AUDII 7

Орэд къэзы орэ журналистыр

— Орэд сыда къызыкІэмыІорэр? — сеупчІыгь Къэралыгьо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» ижурналистэу Беданэкъо Замирэ.

Сызэжэгьэ джэуапыр зэхэугуфыкіыгьэу къысимытыжьыгьэми, зэдэгущыіэгьур зы упчіэкіэ тыухыныр къысфегъэкlугъэп. Мэкъэ дахэу иlэм сыкlэдэlукlызэ, гупшысэ шъэфэу къыздырихьакіырэр нахь куоу зэзгъашіэ сшіоигьоу ынэгу сыкіэпльагь. Сыхьатым Замирэ епльынэу игьо имыфэзэ, сиупчіэхэр льызгьэкіотагьэх.

— Журналист ухъуныр юф къызэрыкюп. Футболымкю тренер дэгъу къэбгъотыныр зэрэмыпсынкіэм фэд. Бэмыші эу кіэлэ ныбжьыкіэм къысиlуагъ композиторэу еджэ зэрэшюигьор. Ары шъхьае, музыкэм инотэхэр зэогъашіэхэкіэ композитор ухъущтэп ныla! Зыгорэхэр пхэльынхэ, Тхьэри кьыотэн фаеба? Композиторхэр зырызэу къэтлъытэрэ цІыфхэм ащыщых. Орэдыюхэм яюф нахь псынка?

— Журналист сэнэхьатыр ары орэд къэсэзымыгъаюрэр, — щхызэ къејуатэ Беданэкъо Замирэ. — Ужурналистэу нэмык Іоф дэбгъэцэкІэныр къин. Тисэнэхьат рылажьэрэмэ ар дэгьоу къагурэlo. Такъикъищым къыкІоцІ телевидениемкІэ кІощт къэтыныр бгъэхьазырыным пае уахътэу ащ ыхьырэр макіэп. Уиіофшіэн умыгъэцэкlагьэу орэдыр зытхыгьэм, мэкъамэр зэзыгъафэрэм, нэмыкІхэм сыдэущту уајукјэщта? Унагъуи уиІэ зыхъукІэ, орэдым упыщэгъэныр къиныІоу щыт.

Зыр ыпэ ибгъэшъынэу, бгощынхэу хъурэба?

– Унагъом ыпэ ІофшІэныр изгъэуцоу нахьыбэрэмкІэ къыхэкІы. Уисэнэхьат шІу плъэгьоу, уфэшъыпкъэ зыхъукІэ джары зэрэхъурэр. «Хьау, сыфаеп, сыкІон слъэкІыщтэп» зыфэпІощтыр уиІофшІэгъумэ зэхябгъэхыныр къезгъэкІухэрэп.

– Орэдыю ухъуныр орыкю сыда? Ебгъажьэрэр бгъэцэкІэныр шэнышІу зэрэпфэхъугъэр уиныбджэгъухэм зэп къызэрэсаlуагъэр.

— Пшъэрылъ зыфэзгъэуцужьэу орэд къэсІонэу сыфежьэмэ, зыгорэхэр къыздэхъущтхэу сэлъытэ. Арэу щытми, непэрэ дунаим ахъщэ уимыІэу зэшІопхын плъэкІыщтым узэрэтегущыІэщтыр сшІэрэп. Хъулъфыгъэм ар нахь ІэшІэх къыщыхъущт. УлъэІоныр адыгэ бзылъфыгъэмкІэ Іоф къызэрыкІоп. Хъунэго Рэщыдэрэ Едыдж Мэмэтрэ апэрэ орэдхэм ятетхэнкіэ Іэпыіэгъу къысфэхъугъэх, гъэзетымкІи «Тхьашъуегъэпсэу» ясюжьы сшюигъу.

Лъыхъорэм къыгъотыщтыр

— Лъэпкъ искусствэм нахь куоу ухэхьаным пае гухэль хэхыгъэхэр уиlэхэу къысэпІогъагъ.

СыкъызыгурыІон цІыф сыІукІэ сшІоигъу. Орэдхэр тестхэнхэм, пчыхьэзэхахьэхэм, концертхэм сахэлэжьэным фэш лъэпкъ гупшысэр зыдэзыІыгь зэхэщэкІо дэгъу сищыкІагъ.

— Цыхьэ къыпфишІмэ, зэхэщакюу зыфапюрэм ахъщэу хилъхьэрэм зыкъигъэшъыпкъэжьыщтэу сэльытэ.

 Сиамалхэр зыдэсэшІэжьых. Тхьэм къыситыгъэ макъэр искусствэм щызгъэфедэным фэшІ зэхэщакloy сиlэщтыр ащ «къыщыжъоу», Іофым фэнэІуасэу щытын

– Егъэжьэгъур сыдигъуи къин.

— Непэрэ адыгэ эстрадэм сеплъышъ, икъоу зиІэтыгъэу къыуас-Іорэп. Нэхэе Тэмарэ, ГъукІэлІ Мирэ, Емыж Нурбый, нэмыкІхэм ауж къикІыгъэр макІэп. ЛІыбзыу Аслъан дэхэкlаеу тиэстрадэ къы-Іэтыгь, зыгорэхэм ишІуагьэ арегъэкІы, мэкъамэхэр афытыретхэх. Тыфэраз. Дунаир къекlухьэ, зэнэкъокъумэ ахэлажьэ. Аслъан сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжьыкІэхэм нахь алъыплъэнэу тэгугъэ. – Зэнэкъокъум цІыфыр епly. «Илъэсым иорэд», «Адыгэ орэдым ифестиваль» зыфэпющтхэр зэхащэзэ, артист анахь дэгъухэр къыхахын альэкІыщт. Ахэр зыхэлэжьэрэ концертхэр тиреспубликэ къыщатынхэр игъоу плъытэрэба?

Тиреспубликэ имызакъоу, Къыблэ шъолъырым, Темыр Кавказым тиартистхэм яконцертхэр ащэрэкlox. Тилъэпкъ искусствэ нахьышІоу Кавказ шъолъырым щашІэнба. «Адыгеим ижъогъожъыехэр» зыфиlорэ Дунэе фестивалыр дэгьоу зэхащэ, ау тэ, эстрадэм иорэдыІохэм, нэмыкІ зэнэкъокъу тищык агъэр.

– Зэнэкъокъур гъэшІэгъон зыхъукіэ, адыгэ орэд зыусы зышюигьо композиторхэр нахьыбэ хъущтых.

— Композиторэу эстрадэм пае тхэрэр тимакі. Ар къызыхэкіырэр дэгьоу тэшІэ. Нахыыбэрэ зэнэкьокъухэр зэхарэщэх, джащыгъум хэти уасэу иІэр нахьышІоу къэнэфэщт. Тхьабысым Умар, Натхъо Джанхъот, Сихъу Рэмэзан, Гъонэжьыкъо Аскэр, нэмык композиторхэм яорэдхэри нахьыбэрэ мыныатыпытыпытыным детытыстве вмогить в представиться в представиться представиться в представить бэ. Районхэм цІыфхэр къарыкІыщтых, къытэдэІущтых, ныбжьы-

кІэу искусствэм пыщагъэхэм фестиваль-зэнэкъокъухэр еджапІэ афэхъущтых. УрысыбзэкІи орэд къэтІощт, ау тиадыгабзэ зэкІэми апшъэ тшІын фае. Москва е нэмыкІ къалэ къикІынышъ, тиадыгэ орэдхэр къытфающтха? Тиорэд тэры апэу уасэ фэзышІын фаер.

— «Мыкюдыжьыщт орэдхэр» зыфиюхэрэм татегьэ-

 ГъашІэм хэмыкІокІэщт шІулъэгъу орэдхэр щыІэх. Лъэпкъ шІэжьым, Родинэр бгъэлъэпІэным афэгъэхьыгъэ патриотическэ орэдхэри непэ тищык агъэх. Андзэрэкъо Чеслав ыусыгъэ орэдэу «Адыгэ шъуашэр» сигуапэу къэсэю. Мэкъамэр зэзыгъэфэжьыгъэр (аранжировкэр зышІыгьэр) Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо орэдыю-къэшъокю ансамблэу «Ислъамыем» ипщынаоу Мышъэ Андзаур. Композитор цІэрыlov Андзэрэкъо Чеслав «Адыгэ быракъ» зыфиlорэ орэдри къыситыгь, лъэпкъ искусствэр зикlасэхэр шіэхэу ащ езгъэдэіущтых.

— Замир, музыкэм уфемыджагъэми, макъэр зэрэзэхэпхыгъэм ельытыгъэу орэдхэр къэоюх. КъыохьыльэкІырэба ар?

 МузыкэмкІэ нотэхэм сыкъяджэн слъэкІырэпышъ, композиторыр ІэпыІэгъу къысфэхъу. Апэу орэдым хэлъ гущыІэмэ сяджэнышъ, мэхьанэу акІоцІылъым сызыІэпищэн фае.

Зы орэдкіэ артист ціэрыю хъугъэхэр щыюх. Мэшэлахь. Мэкъэ дахэ уиі. Орэдыбэ къэпюнэу тыпщэгугъы. «Щыгъыжъыем» узэрэхэтыри тэшіэ.

— «Щыгъыжъыем» кІэлэцІыкlухэм орэд къыщаю, къыщэшъох. Адыгэ шъуашэр ащыгъэу пчэгум къызихьэхэкІэ, пкъыр ищыгъэу, лъэпкъ гупшысэр ахэлъэу зэрэщытхэм тегьэгушю. Адыгабзм изэгъэшІэн унагъом къыщежьэ. Тыфай орэд къэзыІорэ кІэлэцІыкІухэм акІырыплъыхэзэ, тилъэпкъ итарихъ, иискусствэ тикІэлэеджакІомэ нахьышІоу зэрагьэшіэнэу. Орэдыр щыіэныгьэм иІотакІоу сэльытэ. Сценэшхом нахыыбэрэ сымакъэ щызгъэжъынчы сшІоигъу.

Орэдыю ціэрыю ухъунэу, уигухэльыш ухэр къыбдэхъунхэу Тхьэм сыпфе-

Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Беданэкъо Замир.

гущы Іэба.

ТИМУР Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр мэщліэкъо Саид

> ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -ы стыпы шІапІ, зэраушыхьа-

тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4017 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2906

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

КУШЪХЬЭФЭЧЪЭ СПОРТЫР. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Италием кощтхэр къэнэфэщтых

Урысые Федерацием ибзыльфыгьэхэу кушъхьэфэчьэ спортымкіэ къушъхьэ гьогухэм ащызэнэкьокъухэрэм язэlукlэгъухэр Мыекъопэ районым щыкlуагъэх. Илъэс 17 -18 зыныбжь пшъашъэхэр куп шъхьаф хэтхэу апэрэ чІыпІэхэм якъыдэхын фэбэнагъэх.

Къушъхьэ гъогухэм ащыкюгъэ зэнэкъокъухэр ящэнэрэ зэlукlэгъухэу щытыгъэх. Санкт-Петербург, Самарэ, Воронеж, Хабаровскэ, Омскэ, Великие Луки, Краснодар, Мыекъуапэ, нэмыкіхэм яспортсменкэхэр Адыгеим икъушъхьэ гьогухэм ащызэнэкьокьугьэх.

Адыгэ Республикэм кушъхьэфэчъэ спортымкІэ икІэлэцІыкІуныбжьыкІэ спорт еджапІэ идиректорэу, зэнэкъокъумэ ясудья шъхьаІэу Анатолий Лелюк къызэрэтиlуагъэу, пэшlорыгъэшъ зэlукІэгъухэр хэгъэгум щэкІох. Апэрэ

чІыпІэхэр къыдэзыхыхэрэр дунэе зэнэкъокъоу Іоныгъо мазэм и 16-м Италием щыкІощтым хэлэжьэщтых. Мыекъопэ районым щызэхащэгьэ зэlукlэгьухэр гьэшlэгъон къэзышІыгъэхэм ащыщых тикъушъхьэ дахэхэр, тыкъэзыуцу-

хьэрэ чІыопсыр нэм зэрэфэмыплъырэр, жьыр зэрэкъабзэр. Спортсменкэхэм зэрэхагьэунэфыкІыгьэу, кушъхьэфэчъэ спортымкІэ Урысыем игупчэшІу хъугъэмэ Адыгэ Республикэр ащыщ.

Бзылъфыгъэхэр километри 100 хъурэ къушъхьэ гьогухэм ащызэнэкъокъугъэх. Илъэс 17 — 18 зыныбжь пшъашъэхэм километрэ 80-м яухьазырыныгъэ ща-

уплъэкІугъ. Адыгеим испортсменкэхэу Кристина Савельевар, Ольга Дейко, зэшыпхъухэу Ирина ыкІи Алена Журбахэр ясэнаущыгъэкІи, ягуетыныгъэкІи къахэщыгьэх. Зичэзыу кізух зэіукіэгъухэм тяжэщт. Спортсменкэ

дэгъухэм анахь дэгъужьхэр дунэе зэнэкъокъум хагъэлэжьэщтых.

> НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.